

actueel

**In 10 stappen naar meer
inspraak in jouw stad of
gemeente**



**6 Vlaamse
ministers over de
toekomst van het
ouderenbeleid**



Cover: Ruben Boidin

- 3 Een 'Wegwijzer' richting meer inspraak van ouderen
- 4 Wat betekent de nieuwe Vlaamse regering voor de toekomst van het Vlaams ouderenbeleid?
- 17 Zorginspectie zoekt evenwicht tussen warme zorg en regels
- 20 In 10 stappen een ouderenraad oprichten of nieuw leven inblazen
- 22 Op weg naar meer toegankelijke mobiliteit in Vlaanderen?
- 24 Resultaten barometerbevraging: programma, ondersteuning en uitdagingen
- 27 Nieuwe vorming: zo maak je jouw ouderenraad toekomstbestendig
- 28 'Verbondenheid tussen jong en oud maakt onze samenleving veerkrachtig'
- 31 Cultuur en ouderenzorg gaan hand in hand: ouderen maken komaf met stereotypen via kunstprojecten



De Vlaamse Ouderenraad is het advies- en inspraakorgaan van ouderen bij de Vlaamse regering.

Actueel is het informatieblad van de Vlaamse Ouderenraad.



Een 'Wegwijzer' richting meer inspraak van ouderen



Marijke Dheedene

Directeur

“ *Samen met jou willen we streven naar een ouderenraad die écht beantwoordt aan de noden uit jouw stad of gemeente.* ”

Onze ambitie is helder: naar 100% inspraak van ouderen, in alle steden en gemeenten. Maar hoe geraken we daar? Onze nieuwe 'Wegwijzer' navigeert ouderen naar meer inspraak.

Want, we zijn er nog niet. Uit onze meest recente barometer bij lokale ouderenraden blijkt dat er in 88% van de steden en gemeenten een ouderenraad bestaat. Een mooi cijfer, maar nog niet voldoende. Bovendien geven ouderenraden aan dat hun lokaal bestuur hen nog niet altijd als een volwaardige partner ziet. En beleidsinitiatieven van ouderenraden leveren niet altijd de gewenste resultaten of impact op. Daarom komt de Vlaamse Ouderenraad met een gloednieuw initiatief.

We lanceren de online brochure 'Wegwijzer – Ouderenraden uit de startblokken'. Daarmee helpen we geëngageerde inwoners, medewerkers van gemeenten of steden en lokale beleidsmakers in tien heldere stappen op weg naar meer inspraak van ouderen.

Hoe kan je een ouderenraad uit de grond stampen? Hoe geef je de bestaande ouderenraad nieuwe energie? Welke reglementen bestaan er? Hoe zet je je ouderenraad in de markt? Hoe werf je geëngageerde vrijwilligers? Welke partners geven een lokale ouderenraad zuurstof? Veel vragen en evenveel antwoorden, met ook praktijkvoorbeelden van over heel Vlaanderen. Verder in deze editie van Actueel lees je er alles over.

We hopen dat velen onder jullie gebruik kunnen maken van deze 'Wegwijzer'. Samen met jou willen we streven naar een ouderenraad die écht beantwoordt aan de noden uit jouw stad of gemeente.

Wat betekent de nieuwe Vlaamse regering voor de toekomst van het Vlaams ouderenbeleid?

Nieuwsgierig naar wat ouderen in de komende vijf jaar van de Vlaamse regering mogen verwachten, schotelden we begin 2025 zes ministers uit de nieuwe Vlaamse regering enkele vragen voor. In dit artikel lichten ze hun ambities en prioriteiten toe. De Vlaamse Ouderenraad geeft telkens een reactie op de plannen.

Caroline Gennez

Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen en coördinerend minister van Ouderenbeleid



Foto: Hannah Moens

U bent bevoegd voor de coördinatie van het Vlaams Ouderenbeleid. Welke prioriteiten wil u naar voren schuiven in het nieuwe Vlaams ouderenbeleidsplan?

"De voorbereiding voor het nieuwe ouderenbeleidsplan 2026-2030 is begonnen. Het huidige plan, dat loopt van 2020 tot 2025, wordt nu grondig geëvalueerd. Ik vind het belangrijk om dat samen met ouderen, de sector en deskundigen te doen. De Vlaamse Ouderenraad speelt hierin een cruciale rol. Bedoeling is dat het nieuwe ouderenbeleidsplan naadloos zal aansluiten bij het dementieplan, mantelzorgplan en eenzaamheidsplan, om zo een geïntegreerd beleid te realiseren. Meer dan vroeger dus. In mijn beleidsnota leg ik de nadruk op de belangrijkste punten: participatie, preventie en verbinding. Het behoud en de versterking van de autonomie en kwaliteit van leven staan centraal."

De toenemende vergrijzing stelt ons voor grote uitdagingen in de ouderenzorg. Hoe wil u inspelen op de groeiende zorgvraag en tegelijkertijd zorgen voor een betaalbare en toegankelijke zorg voor elke oudere?

"Ouderen verdienen toegang tot kwalitatieve, betaalbare en laagdrempelige zorg: thuis, zolang het kan en omringd met de nodige zorg, of in het woonzorgcentrum. Daarom gaan we met deze regering fors extra investeren in ouderenzorg en gaan we het verbod op winst streng handhaven. We gaan wettelijk vastleggen dat woonzorgcentra eventuele kleine winsten moeten herinvesteren in betere zorg en in het betaalbaar houden van de dagprijs. We gaan ook zorgen voor meer transparantie in de facturen, zodat mensen kunnen zien waarvoor ze precies betalen."

"Verder wil ik de thuis- en ouderenzorg voorbereiden op de uitdagingen van morgen. Er zijn veel structuren en schotten tussen de diensten, waardoor het landschap versnipperd is. De vraag is of ouderen daar beter van worden. Soms zie je in één wijk drie of vier verschillende thuiszorgdiensten. Volgens mij kan dit efficiënter."

"Daarnaast hebben we natuurlijk ook meer personeel nodig. Daarom gaan we ook inzetten op betere werkomstandigheden voor het zorgpersoneel, administratieve vereenvoudiging, en opleidingen voor zorgpersoneel en vrijwilligers, om zo de sector aantrekkelijker te maken."



Foto: Ruben Boidin

Eenzaamheid kent vele oorzaken en vormen. Een doeltreffende aanpak vereist een structureel meersporenbeleid. Welke concrete initiatieven zullen worden genomen om eenzaamheid bij ouderen effectief aan te pakken en hun mentaal welzijn te bevorderen?

"Mentaal welzijn is een van onze grote werven de komende vijf jaar. Er is al veel aandacht voor mentaal welzijn bij jongeren, en dat is goed, maar ik merk toch dat het mentaal welzijn van ouderen vaak vergeten wordt. Om dat taboe te doorbreken en mensen de hulp te geven die ze nodig hebben, zullen we net daar extra op inzetten."

“ In mijn beleidsnota leg ik de nadruk op de belangrijkste punten: participatie, preventie en verbinding.

"En dat moet niet altijd bij een psycholoog zijn. Thuisverpleegkundigen, bijvoorbeeld, kunnen al een groot verschil maken. Voor sommige ouderen is dat het enige moment op een dag dat ze kunnen praten

met iemand. Dus dan is het ook erg belangrijk dat die thuisverpleegkundige de tijd heeft om even een babbeltje te maken.

"Ik ben er vast van overtuigd dat zorg in de eigen buurt, met de nadruk op verbinding en versterking, niet alleen laagdrempelig werkt, maar ook actief bijdraagt aan het verkleinen van eenzaamheidsgevoelens. Door formeel én informeel meer samen te werken en door naar ouderen toe te stappen, moet het mogelijk zijn om noden proactief op te sporen."

"Dat zal allemaal deel uitmaken van een nieuw eenzaamheidsplan. Een belangrijk speerpunt hierbij is een toegankelijk aanbod van geestelijke gezondheidszorg voor ouderen."

Dementie wordt gezien als een van de grootste uitdagingen. Wat zijn voor u de voornaamste pijlers die vervat moeten zitten in het nieuwe Vlaams Dementieplan?

"De voorbereidingen voor het nieuwe dementieplan 2026-2030 zijn volop bezig. We evalueren het vorige plan en bepalen nieuwe doelen en concrete acties samen met experts en hulpverleners. Ook betrekken we hierbij ouderen met dementie, zodat

we kunnen inspelen op wat deze groep mensen écht nodig heeft."

"Daarnaast kennen we de impact van een gezonde levensstijl. Niet alleen op de fysieke conditie, maar ook op de ontwikkeling van dementie kan dit een grotere impact hebben dan je verwacht, naast genetische factoren uiteraard. Ik wil dat mensen zich meer bewust worden van deze impact en daar keuzes in kunnen maken, ook voor de toekomst. Preventie is, ook in het verhaal van dementie, dus bijzonder belangrijk."

"Ik wil tevens dat dementie nog meer bespreekbaar wordt. We moeten dus blijvend inzetten op beeldvorming, bijvoorbeeld op televisie, en het publieke debat. Dat verandert niets aan de ziekte zelf, maar zorgt wel dat mensen beter geïnformeerd zijn, en betere keuzes kunnen maken over hun persoonsgerichte zorg. Verder gaan we hulpverleners ondersteunen om hun kennis en kunde te vergroten. Ook mantelzorgers mogen we hierbij niet vergeten. Zij zijn een essentiële schakel in het leven van mensen met dementie."

Actieve cultuurparticipatie heeft een positief effect op het welzijn van ouderen. Welke beleidsmaatregelen voorziet u om de cultuurparticipatie van ouderen te bevorderen?

"Cultuur is eten en drinken voor de ziel. Daar ben ik echt van overtuigd. Cultuur kan inspireren, prikkelen, doet nadenken, verbindt.. Ik ben daarom heel blij dat ik de twee bevoegdheden kan combineren."

"De sleutelwoorden in mijn cultuurbeleid zijn inclusie en participatie. Dat geldt ook voor onze ouderen. Ik denk dan aan het aanmoedigen van cultuurprogramma's die specifiek zijn gericht op ouderen, meer samenwerking tussen culturele instellingen en woonzorgcentra, en het ondersteunen van intergenerationele projecten waarbij ouderen en jongeren samen culturele activiteiten ondernemen."

In het regeerakkoord worden de vrijwilligers die actief zijn in het verenigingsleven en bij middenveldorganisaties een fundamentele schakel in onze gemeenschap genoemd. Tegelijk is de afgelopen jaren de slagkracht van verenigingen zwaar op de proef gesteld. Hoe wil u het verenigingsleven ondersteunen en meer ouderen stimuleren om zich te engageren?

"Vrijwilligers zijn onmisbaar in een warm en zorgzaam Vlaanderen. Vrijwilligerswerk is trouwens niet alleen goed voor de gemeenschap, maar ook voor het individu. Onderzoek toont aan dat mensen die vrijwilligerswerk doen meer levenslust hebben en gelukkiger zijn, omdat ze waardering krijgen, meer sociale contacten hebben, en het gevoel krijgen dat ze meetellen in de samenleving. Bovendien blijven mensen letterlijk in beweging, en dat is een sterk recept voor preventie."

"We gaan daarom specifieke campagnes voor ouderen opzetten, om hen aan te moedigen zich aan te sluiten bij verenigingen en vrijwilligerswerk te doen. Daarnaast merken we dat vrijwilligers zich steeds meer engageren voor projecten in plaats van zich te binden aan één vereniging, wat ook voor die verenigingen een uitdaging is. Daarom gaan we verenigingen, zorginstellingen en gemeenschapsorganisaties aanmoedigen meer samen te werken, zodat vrijwilligers 'gedeeld' kunnen worden als het ware."

U legt de nadruk op het aanpakken van leeftijdsdiscriminatie en wil inzetten op niet-stereotiepe en een genuanceerde beeldvorming. Hoe wil u zorgen voor een meer evenwichtige representatie van ouderen?

"We denken nog altijd erg in stereotypen over ouderen en woonzorgcentra. Niet elke oudere is zorgbehoevend of eenzaam – integendeel. Ze hebben zo veel levenservaring. We moeten hun aandeel, inbreng, kennis

en kunde erkennen, waarderen en versterken. Dat kan via sensibiliseringscampagnes over leeftijdsdiscriminatie, door ervoor zorgen dat ouderen op een niet-stereotype manier aan bod komen in de media en door ze meer en beter te betrekken bij het beleid."

"Maar vooral wil ik het contact tussen verschillende generaties verbeteren. Er zijn prachtige voorbeelden van crèches die dichtbij of aan een woonzorgcentrum liggen, of scholen die projecten opzetten met ouderen uit de buurt. En daar zie je vaak een impact op ouderen én kinderen en jongeren. Een win-win."



Reactie Vlaamse Ouderenraad

We stellen tevreden vast dat er een grondige evaluatie van het huidige ouderenbeleidsplan komt, samen met de Vlaamse Ouderenraad. Het is bovendien positief dat het nieuwe plan een geïntegreerd beleid zal nastreven. De focus op participatie, preventie en verbinding ondersteunen we volledig. We kijken uit naar hoe deze ambities worden vertaald in het nieuwe Vlaamse Ouderenbeleidsplan. We zijn erg verheugd dat er werk gemaakt wordt van strenge regels over winst in de ouderenzorg. We verwachten maatregelen die bijdragen tot een betaalbare dagprijs en kwaliteitsvolle zorg.

Wat de hervorming van de thuis- en ouderenzorg betreft, delen we de bezorgdheid over versnippering. Toch benadrukken we dat meer efficiëntie in het organiseren van deze zorg niet mag leiden tot een verlies aan keuzevrijheid en minder kleinschalige initiatieven.

Mentaal welzijn krijgt terecht extra aandacht. Wel pleiten we voor een bredere kijk, waarin eenzaamheid niet louter binnen een eenzaamheidsplan wordt behandeld, maar volwaardig wordt meegenomen naast mentaal welzijn. Oplossingen moeten verder reiken dan zorg en ondersteuning, met aandacht voor verenigingen en vrijwilligerswerk.

We onderschrijven tot slot het belang van het maken en smaken van cultuur en kijken uit naar concrete initiatieven om de inclusie en participatiekansen voor alle ouderen te bevorderen. De minister haalt bovendien terecht aan dat vrijwilligers zich niet langer aan één vereniging binden, maar zich steeds vaker voor projecten van verschillende organisaties willen inzetten. Het spreekt voor zich dat de Vlaamse Ouderenraad graag mee nadenkt over campagnes rond vrijwilligerswerk bij ouderen. Daarnaast pleiten we voor een brede campagne tegen leeftijdsdiscriminatie van ouderen.

Annick De Ridder

Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken, Havens en Sport

Foto: Gregory Van Gansen



Welke prioriteiten rond mobiliteit wil u naar voren schuiven in het nieuwe Vlaams Ouderenbeleidsplan?

"Betrouwbaarheid, veiligheid en toegankelijkheid. Dat zijn dé drie fundamenten voor goede mobiliteit, en die gelden voor iedereen – van jong tot oud. We zetten volop in op een betrouwbaar en vraaggericht openbaar vervoerssysteem, want wie afhankelijk is van de bus of tram, moet daarop kunnen rekenen."

"Verkeersveiligheid is een tweede prioriteit. Ouderen zijn kwetsbaar in het verkeer, en dat nemen we mee in ons nieuwe verkeersveiligheidsplan. We leggen hen geen extra verplichtingen op, zoals een hernieuwd rijbewijs."

"Tot slot is goed onderhouden infrastructuur cruciaal. Een fietspad zonder putten en goed verlichte oversteekplaatsen komen niet alleen ouderen, maar elke weggebruiker ten goede."

U wil een doortastend verkeersveiligheidspact sluiten met de lokale besturen en stakeholders. Er vallen nog te veel slachtoffers in het verkeer, zeker ook bij ouderen. Komen er specifieke beleidsmaatregelen voor ouderen en welke rol ziet u bij het verkeersveiligheidspact weggelegd voor de ouderenverenigingen en voor lokale ouderenraden?

"Verkeersveiligheid is een gedeelde verantwoordelijkheid. We moeten alle weggebruikers mee hebben, en dat geldt zeker voor ouderen, die kwetsbaarder zijn in het verkeer. Binnen het verkeersveiligheidspact zetten we daarom in op drie dingen: eerst en vooral sensibilisering. Daarnaast investeren we in veilige infrastructuur: duidelijke signalisatie, goed verlichte oversteekplaatsen en comfortabele fietspaden."

Het openbaar vervoer is voor veel ouderen het enige vervoersmiddel om verre afstanden af te leggen, zeker voor wie de fiets of de auto geen optie zijn. Hoe wil u het openbaar vervoer toegankelijk, gebruiksvriendelijk en betaalbaar houden voor ouderen?

"Openbaar vervoer moet een betrouwbare en haalbare keuze blijven. De betaalbaarheid is daarbij essentieel: we waken erover dat de ouderentarieven niet de pan uit swingen, ook al heeft De Lijn tariefautonomie. Maar toegankelijkheid is minstens even belangrijk. Het Masterplan Toegankelijkheid, dat focust op beter bereikbare haltes en voertuigen, zullen we evalueren en waar nodig bijsturen. Tegen 2030 willen we 50% van de haltes toegankelijker

maken. Daarnaast blijven we investeren in nieuwe bussen en trams, met meer comfort en toegankelijkheid. Dat alles maakt het openbaar vervoer niet alleen beter voor ouderen, maar voor alle reizigers."

“We zetten volop in op een betrouwbaar en vraaggericht openbaar vervoerssysteem, want wie afhankelijk is van de bus of tram, moet daarop kunnen rekenen.”

De invoering van het Flexplus-vervoer staat gepland voor 2027. Dit vervoer is bedoeld voor wie door een mobiliteitsbeperking geen gebruik kan maken van ander openbaar vervoer. Zullen ouderen die tijdelijk of permanent last hebben van beperkte mobiliteit hier ook gebruik van kunnen maken?

"Het Flexplus-vervoer is er voor iedereen met een mobiliteitsbeperking. Of men aan de voorwaarden voldoet, staat los van leeftijd. Vandaag bieden de Diensten Aangepast Vervoer (DAV) al ondersteuning, vooral voor rolstoelgebruikers. Met de invoering van Flexplus willen we die planning moderniseren en vooral de voorwaarden in heel Vlaanderen gelijktrekken. Zo kunnen we tijd en middelen efficiënter inzetten en ervoor zorgen dat wie het nodig heeft, effectief geholpen wordt. Want het blijft natuurlijk een uitzondering omdat men van het halteprincipe afwijkt."

In het recente advies over ouderenbeleidsparticipatie pleit de Vlaamse Ouderenraad voor een vertegenwoordiging van ouderen en andere gebruikers van het openbaar vervoer in de vervoerregioraden. Hoe staat u hier tegenover?

"Het is belangrijk dat vervoerregio's luisteren naar hun reizigers, en ouderen vormen daar uiteraard een belangrijke groep in. Maar dat betekent niet dat we elke doelgroep formeel moeten opnemen in de raden. Als we dat doen, riskeren we gigantische overlegstructuren die de besluitvorming vertragen. Daarom kiezen we bewust voor een flexibele aanpak: het is aan de vervoerregio's zelf om te bepalen welke middenveldorganisaties ze betrekken. Op die manier blijven de raden wendbaar en efficiënt, zonder dat we goede input uit het oog verliezen."



Foto: Laurane Berkein



Reactie Vlaamse Ouderenraad

Een toegankelijk openbaar vervoer gaat over méér dan louter fysieke toegankelijkheid. Visuele toegankelijkheid en een haalbare en veilige wandelafstand naar haltes mogen ook niet uit het oog verloren worden. Digitale drempels moeten bovendien vermeden worden: persoonlijke dienstverlening aan de loketten blijft heel belangrijk. Bij alle maatregelen die genomen worden, gaan beschikbaarheid en betaalbaarheid voor iedereen hand in hand als centraal gegeven. De Vlaamse Ouderenraad pleit al langer voor een combiticket voor de verschillende vervoersaanbieders: één betaalbaar vervoersbewijs voor een volledige verplaatsing.

Op het vlak van verkeersveiligheid lezen we positieve maatregelen in de plannen van minister De Ridder: veilige wegen en fiets- en voetpaden, verlichte oversteekplaatsen zonder drempels en met voldoende tijd om over te steken en de nodige signalisatie zijn daarbij cruciaal. Om het aantal oudere verkeersslachtoffers onder de voetgangers en fietsers te verminderen, pleit de Vlaamse Ouderenraad bovendien voor het wegwerken van alle zwarte verkeerspunten, en dat zo snel mogelijk.

We blijven tot slot hameren op het feit dat ouderen als ervaringsdeskundigen ingezet worden. Voor concrete initiatieven zoals de vervoerregioraden, maar zeker ook voor de evaluatie van beleids- en masterplannen.

Melissa Depraetere

Vlaams minister van Wonen, Energie en
Klimaat, Toerisme en Jeugd



Foto: Hannah Moens

Welke prioriteiten rond wonen, energie, klimaat en toerisme wil u naar voren schuiven in het nieuwe Vlaamse ouderenbeleidsplan?

"Ik vind het belangrijk dat wonen betaalbaar blijft op elke leeftijd. Of je nu een kot huurt, je jouw eerste woning koopt of naar en woonzorgcentrum verhuist. Daarom zal ik deze legislatuur massaal blijven inzetten op betaalbaar wonen. Door huurders, sociale huurders en kopers te beschermen. Zo hebben we een budget van meer dan 6 miljard euro voorzien om extra betaalbare woningen te bouwen. Woningen die voorbehouden zijn voor mensen met een lager budget."

“ Het is niet evident om energetisch te renoveren. Ik vind het mijn taak om ouderen daarbij te helpen. Ook financieel.

"Daarnaast vind ik het als minister van Toerisme ook enorm belangrijk dat ook ouderen eens kunnen genieten van een betaalbare daguitstap of vakantie. En ook daar zal ik op inzetten. Op betaalbare vakanties voor wie het niet breed heeft. Want dat is zo belangrijk voor het mentaal welzijn van jong en oud, voor de sociale contacten van mensen en om eens even te kunnen ontsnappen aan de dagelijkse sleur."

Ouderen geven aan dat er tussen het woonzorgcentrum, assistentiewoningen en de eigen woning nood is aan alternatieven. Hoe wil u in de toekomst inzetten op een breder spectrum aan woonvormen voor ouderen?

"Ouder worden is voor elke persoon anders. De ene wil graag zo lang mogelijk thuis blijven wonen, de ander heeft nood aan zorg dichtbij. Maar steeds vaker zien we dat ouderen ook te maken krijgen met eenzaamheid op latere leeftijd. En dat zij naast nood aan zorg ook nood hebben aan meer sociaal contact. Momenteel lopen er mooie proefprojecten die zich specifiek richten op gemeenschappelijke woonvormen. Zo kunnen sociale woonmaatschappijen kamers bouwen met gemeenschappelijke ruimtes. Naast de toegang tot betaalbare woningen, zijn er op die manier ook meer sociale contacten met burens. Het is dan ook goed dat zowel de minister van Welzijn, Caroline Gennez als de minister van Wonen socialisten zijn. Dat maakt de samenwerking de komende jaren nog makkelijker om in de toekomst deze projecten in Vlaanderen te versterken."

Welke maatregelen voorziet u om zowel oudere (sociale) huurders als oudere eigenaars te begeleiden en te ontzorgen bij energiebesparende beslissingen en om de energetische renovatie van hun woningen te bevorderen?

"Het is belangrijk dat we onze woningen energetisch renoveren. Dat is goed voor het klimaat en de portemonnee. Want wie minder verbruikt, betaalt ook een lagere energiefactuur. Ik begrijp dat ouderen die op pensioen zijn het niet altijd zien zitten om hun woning energetisch

te renoveren. Velen hebben slechts een beperkt pensioen en maken zich financiële zorgen. Anderen willen wel renoveren met het oog op hun kinderen en kleinkinderen, maar hebben geen flauw idee hoe eraan te beginnen. Het is niet evident en ik vind het ook mijn taak om ouderen daarbij te helpen. Ook financieel."

"Mensen hebben nood aan informatie, ondersteuning en begeleiding op maat over hoe je op een haalbare en betaalbare manier je woning kan renoveren. Met de Mijn VerbouwBegeleiding kunnen mensen met een beperkt budget die begeleiding aanvragen. We gaan naar de mensen toe. We bekijken met hen welke renovaties moeten gebeuren en volgen samen met hen het proces op. De focus ligt daarbij op ontzorging."

"Wie verbouwt met een beperkt budget, kan via de Mijn VerbouwPremie en Mijn VerbouwLening ook financiële ondersteuning krijgen. En we bekijken de mogelijkheid om die financiering te koppelen aan de staat van de woning in plaats van aan de bewoner."

"Daarnaast hebben we deze legislatuur ook een budget van maar liefst 6 miljard euro om sociale woningen te bouwen én te renoveren. We proberen daarbij zo veel mogelijk in te zetten op modulair renoveren zodat de renovatietijd niet alleen beperkt blijft, maar zodat huurders ook hun woning niet moeten verlaten. Dat maakt een groot verschil voor wie minder mobiel is."

Een ambitieus klimaatbeleid is nodig, met de nodige aandacht voor wie maatschappelijk kwetsbaar is – dus ook ouderen. Op welke manier zal uw beleid hierop inzetten?

“Voor mij is het klimaatverhaal ook echt een koopkrachtverhaal. We moeten ambitieuze maatregelen nemen wanneer het op ons klimaat aankomt, maar het moet ook haalbaar en betaalbaar zijn. En daarbij kijk ik ook vooral naar huurders. Ik wil hun koopkracht beschermen in deze klimaattransitie. Wie bijvoorbeeld in een slecht geïsoleerde woning woont, betaalt niet alleen huur maar ook een hoge energiefactuur.”

“Om de koopkracht van wie huurt te beschermen, voeren we vanaf 2028 een huurindexatieverbod in: de huurprijs kan niet verder stijgen, wanneer verhuurders weigeren om te renoveren. Daarnaast is er ook de kortingsbon voor wie een nieuw energetisch toestel, zoals een koelkast of wasmachine, aan wil schaffen maar voor wie die aankoop vaak te duur is. Dat is goed voor de planeet en de portemonnee van mensen.”



Reactie Vlaamse Ouderenraad

Betaalbare innovatieve woonvormen die rekening houden met de diverse noden en wensen van ouderen, dat klinkt uiteraard goed. Net zoals de domeinoverschrijdende aanpak. We waarschuwen echter voor het feit dat in In bestaande proefprojecten van alternatieve woonvormen ouderen met (beperkte) zorgnoden nog te vaak uit het oog worden verloren. Bovendien is er nood aan een duidelijk regelgevend kader dat alternatieve initiatieven mogelijkheden biedt in plaats van beperkingen oplegt.

Er worden veel stappen in de goede richting gezet om ouderen te ondersteunen om hun woning energiezuinig te maken. Energiearmoede wordt zo aangepakt. MijnVerbouwBegeleiding speelt hier een belangrijke rol in. Om nog meer mensen te kunnen helpen, hopen we op meer en beter gespreide Energiehuizen. Daarnaast mag levensloopbestendig renoveren niet uit het oog verloren worden, onder meer bij het creëren van extra sociale woningen en alternatieve woonvormen.

We lezen tot slot veel over het creëren van extra woningen om tekorten op te vangen, maar de Vlaamse Ouderenraad vraagt zich af hoe bijbouwen gerijmd kan worden met de klimaatcrisis en de nood aan een ambitieus klimaatbeleid? Het is afwachten hoe en via welke concrete maatregelen de minister de balans tussen die twee aspecten zal invullen.



Foto: Laurane Berkein

Hilde Crevits

Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij



Welke prioriteiten wil u naar voren schuiven in het nieuw Vlaams Ouderenbeleidsplan?

"Vanuit mijn eigen bevoegdheden geef ik prioriteit aan de strijd tegen eenzaamheid en het versterken van de sociale cohesie in onze samenleving. In de vorige legislatuur deed ik dat als minister van Welzijn door te investeren in 'Zorgzame Buurten'. Ik wil hier blijven op inzetten. Ik zal mijn bevoegdheden gebruiken om mensen meer te verbinden en meer kansen te creëren om te participeren aan onze samenleving. Want de eerste slachtoffers van een zwakke sociale cohesie zijn vaak ook ouderen. We moeten daarmee rekening houden bij het nemen van elke beleidsbeslissing."

Welke beleidsaanbevelingen uit het recent geactualiseerde advies van de Vlaamse Ouderenraad over ouderenbeleidsparticipatie neemt u mee?

"Als Vlaams minister van Binnenland zal ik de lokale besturen mee aanmoedigen om ouderen zoveel mogelijk te betrekken bij het lokale beleid. Lokale bestuurders genieten als verkozenen het vertrouwen van alle inwoners van hun gemeente. Een sterke democratie is dan ook een democratie die de stem van alle burgers waardeert. Dat geldt net zo goed op de andere niveaus: enkel door goede dialoog tussen adviesraden, zoals de Vlaamse Ouderenraad, en overheden creëer je draagvlak en kan je belangrijke hervormingen doorvoeren. Mijn deur staat open om samen te bekijken hoe we voor ouderen het verschil kunnen maken in mijn bevoegdheden."

Voorziet u als minister van Integratie en Inburgering beleidsmaatregelen om de inclusie- en participatiekansen van ouderen met een migratieachtergrond te bevorderen?

"Het is voor mij belangrijk dat iedereen zich goed kan voelen in onze samenleving, ouderen met of zonder migratieachtergrond. Eén van de zaken waarop we inzetten is het samenbrengen van mensen. Dit bevordert de integratie van bijvoorbeeld personen met buitenlandse herkomst en méér sociale contacten zijn voor iedereen positief in de strijd tegen eenzaamheid. Elkaar ontmoeten, via een evenement, een babbelklas of een buddy, neemt drempels weg en biedt ook taal oefenkansen voor ouderen bij wie het Nederlands mogelijk nog niet goed in de vingers zit. Uiteraard zijn er in onze samenleving specifieke drempels voor ouderen met migratieachtergrond. Hiervoor moeten we allen waakzaam zijn."

U wil werk maken van leefbare dorpen met een plattelandsstrategie. Hoe zal deze strategie een antwoord bieden op de uitdagingen waarmee ouderen in landelijke gebieden te maken hebben?

"Een aantal doelstellingen in die plattelandsstrategie zijn onder andere een betere beschikbaarheid van verschillende diensten op het platteland, het versterken van de sociale cohesie op het platteland, zorgen voor een betaalbaar en kwaliteitsvol woonaanbod dat aansluit bij de demografische tendensen en het verhogen van de bereikbaarheid. Dit vraagt een integrale aanpak over beleidsdomeinen heen. Ik zal hier

dan ook voor samenwerken met de verschillende betrokken ministers."

"Een concreet initiatief dat ik zelf verder wil uitwerken zijn bijvoorbeeld de multifunctionele dorps- en buurtpunten waar mensen elkaar kunnen ontmoeten maar bijvoorbeeld ook terecht kunnen met vragen over digitale zaken. We zullen de lokale besturen verder ondersteunen in het verspreiden deze dorps- en buurtpunten. Ook via het LEADER-instrument kunnen lokale besturen projecten indienen die lokale noden aanpakken."

“Ik zal mijn bevoegdheden gebruiken om mensen meer te verbinden en meer kansen te creëren om te participeren aan onze samenleving.”

U bent ook bevoegd voor het stedenbeleid. Over welke hefbomen beschikt u om de situatie van ouderen in de steden te verbeteren?

"Via investeringen in stadsvernieuwingprojecten zetten we vanuit Vlaanderen in op vernieuwende en sociaal rechtvaardige oplossingen in steden. Het gaat telkens over projecten die mee zorgen voor een meer leefbare omgeving, zoals het transformeren van onbenutte sites in stedelijke omgevingen naar ontmoetingsplaatsen."



Reactie Vlaamse Ouderenraad

Bereikbare en gebruiksvriendelijke diensten zijn een essentiële voorwaarde voor de autonomie en de levenskwaliteit van ouderen. We kijken dan ook met belangstelling uit naar de concrete acties in de plattelandsstrategie en naar de stadsvernieuwingsprojecten.

De minister spreekt over waakzaamheid voor specifieke drempels waarop ouderen met een migratieachtergrond botsen. Volgens ons moeten die drempels eerst duidelijk in kaart worden gebracht om er komaf mee te kunnen maken.

Op het vlak van ouderenbeleidsparticipatie vragen we om een lokale ouderenadviesraad in iedere gemeente decretaal te verankeren. Ook is er meer ondersteuning nodig om ouderen actiever te betrekken bij het lokale (ouderen)beleid. We vragen bovendien toe te

zien op de participatiekansen van ouderen. Lokale ouderenverenigingen en ouderenraden moeten sterk betrokken worden bij het tot stand komen van de multifunctionele dorps- en buurtpunten waar de minister over spreekt, net zoals bij andere initiatieven om het sociale weefsel in onze samenleving te versterken.

In dat kader moet het participatiedecreet transparant worden opgemaakt én moet het criteria en monitoring bevatten die die inspraak garanderen. Tevens kan op bovenlokaal niveau de inspraak en participatie van ouderen in overleg- en samenwerkingsstructuren nog meer gestimuleerd worden. De Regionale Platformen Ouderenbeleidsparticipatie kunnen hierbij een belangrijke partner zijn.



Foto:Laurane Berkein

Zuhal Demir

Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Foto: Emy Elleboog



Welke prioriteiten rond de onderwijsparticipatie van ouderen en hun deelname aan de arbeidsmarkt wil u naar voren schuiven in het nieuwe Vlaams Ouderenbeleidsplan?

"We wachten het overleg daarover af, maar er zijn een aantal belangrijke pijlers wat participatie in het onderwijs en de arbeidsmarkt betreft, en die nauw aansluiten op de ouderen."

"Ik denk meteen aan levenslang leren. Hoe mooi is het wanneer ouderen zich geroepen voelen om terug een opleiding te beginnen! Zoiets toont engagement en betekent een grote meerwaarde voor de maatschappij. Wat mij betreft mag dit meer in de verf gezet worden. We willen met de Vlaamse regering levenslang leren ook aantrekkelijker maken. Het is een belangrijke hefboom om onze arbeidsmarkt naar een hoger werkzaamheidsniveau te tillen."

"Wat de arbeidsmarkt betreft, vinden we het belangrijk dat iedereen die kan werken, dat ook doet. Zeker als we de doelstelling uit het Vlaams regeerakkoord willen behalen, namelijk een werkzaamheidsgraad van 80% en liefst nog hoger."

"Tot slot gaat de solidariteit van veel ouderen helemaal niet ongezien voorbij. Veel ouderen melden zich na hun pensioen nog aan als vrijwilliger. Of het nu gaat om sluikeafval opruimen, begeleider of tolk zijn. Vrijwilligerswerk vormt een bijzonder belangrijke tak van onze maatschappij."

Heel wat ouderen willen ook na hun pensioen levenslang en -breed leren. Toch lijken beleidsmaatregelen rond levenslang leren gepensioneerden niet als doelgroep te beschouwen en zich enkel maar te focussen op het deel van de bevolking dat beroepsactief is of moet worden. Hoe wil u stimuleren en faciliteren dat ouderen ook na hun pensioen vaardigheden blijven verwerven en verfijnen?

"Het klopt dat we levenslang leren zien als een cruciaal middel om de doorstroom en flexibiliteit in de arbeidsmarkt te bevorderen. In dat licht zorgen we voor breed toepasbare beroepskwalificaties en hebben we aandacht voor eerder verworven competenties. Dat met het doel om de werkzaamheidsgraad op te krikken naar 80%. Op het vlak van levenslang leren zetten we

zeker stappen in de goede richting, maar blijven we in Vlaanderen beneden het EU-gemiddelde. In 2023 volgde 11,6% van de Vlaamse werknemers een opleiding. Dat is bijna 2% lager dan het Europees gemiddelde."

"Dat we de arbeidsmarkt willen versterken, betekent niet dat we de ouderen uit het oog verliezen. Integendeel, we zien levenslang leren als een echte kansenmachine voor iedereen. Ik kan het alleen maar aanmoedigen dat ouderen een nieuwe leeruitdaging willen aangaan. Hier in Vlaanderen is kennis de belangrijkste grondstof, een grondstof die voor iedereen beschikbaar hoort te zijn."

"Daarom versterken we de leercultuur hier in Vlaanderen en stimuleren we levenslang leren. Dat doen we aan de hand van een kwalitatief opleidingsaanbod dat specifiek gebaseerd is op competenties. We moeten vooral af van het vooroordeel dat 'ouderen' zagezegd niet thuishoren in het onderwijs, want niets is minder waar. Zij zijn ervaringsdeskundigen, zij weten hoe het loopt op de werkvloer. Hun kennis kan doorsijpelen naar anderen, zij verdienen respect. Wie zich na zijn pensioen geroepen voelt, moet gewoon zijn hart volgen."

“Dat we de arbeidsmarkt willen versterken, betekent niet dat we de ouderen uit het oog verliezen. We zien levenslang leren als een echte kansenmachine voor iedereen.”

Met welke beleidsmaatregelen wil u in de komende legislatuur leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt bestrijden?

"Leeftijdsdiscriminatie hoort niet thuis in Vlaanderen. Het is belangrijk dat het juiste talent op de juiste plaats van de arbeidsmarkt terechtkomt. Ongeacht leeftijd. Maar de realiteit is dat de leeftijd bij sommige werkgevers wél belangrijker is dan de talenten van een potentiële werknemer."

"Zoals in het regeerakkoord staat, gaan we leeftijdsdiscriminatie tegen en willen we negatieve stereotypen over ouderen de wereld uit helpen. We gaan



Foto:Laurane Berkein

na hoe we dat streefdoel kunnen inpassen binnen de werking van het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI)."

"We hebben iedereen nodig om aan die werkzaamheidsgraad van 80% te geraken, ook mensen met een oudere leeftijd. Hoe meer talent er op de arbeidsmarkt actief is, hoe beter. Ouderen verdienen respect, en zij zijn vaak diegenen die kunnen uitpakken met tonnen expertise en ervaring. Zij zijn onmisbaar, zo simpel is het."



Reactie Vlaamse Ouderenraad

Hoewel het behalen van een werkzaamheidsgraad van 80% belangrijk is, moet deze doelstelling volgens de Vlaamse Ouderenraad niet worden gekoppeld aan het principe van levenslang leren. Levenslang leren kan via een cursus maar ook informeel, door bijvoorbeeld vrijwilligerswerk te doen. Je ontwikkelt nieuwe vaardigheden, leert nieuwe mensen kennen, wisselt ervaringen uit en komt tot nieuwe inzichten.

Zo draagt het leerproces op verschillende manieren bij tot iemands welzijn.

Het is daarom essentieel dat de leercultuur in Vlaanderen wordt versterkt, ook voor wie niet meer actief is op de arbeidsmarkt. Dit vereist onderzoek naar levenslang leren bij ouderen: hoeveel ouderen doen dit momenteel al? Welke drempels houden ouderen tegen om te blijven leren? Op basis van deze kennis kan de minister dan doelgerichte maatregelen treffen.

Om te stimuleren dat ouderen langer blijven werken, is er volgens de Vlaamse Ouderenraad onder meer nood aan gunstige en soepele eindeloopbaanmaatregelen. Daarnaast moet er via onder meer praktijktesten en sancties ook een einde worden gemaakt aan de leeftijdsdiscriminatie op de arbeidsmarkt. Wat betreft het streefdoel rond leeftijdsdiscriminatie op de agenda van het Vlaams Mensenrechteninstituut: dat lijkt ons niet meer dan terecht.

Cieltje van Achter

Vlaams minister van Brussel en Media



Welke prioriteiten wil u naar voren schuiven in het nieuwe Vlaams Ouderenbeleidsplan?

"We blijven inzetten op mediawijsheid en toegankelijke media via de VRT, zodat iedereen mee blijft in de digitale samenleving. Daarnaast versterken we Nederlandstalige zorg en welzijn in Brussel. Vele ouderen geven aan dat ze zo lang mogelijk in hun vertrouwde omgeving willen wonen. Ik vind dat we die wens moeten respecteren. Ouderen nemen de regie over hun zorg steeds meer in eigen handen. Dat zal in de toekomst nog meer gebeuren en we moeten dit als overheid mogelijk maken. Er is een grote rol weggelegd voor mantelzorgers, thuiszorgdiensten en andere professionele hulpverleners. Specifiek in Brussel zijn vooral de lokale dienstencentra hierin essentieel. Tot slot pakken we de digitale kloof aan door ICT-opleidingen en begeleiding op maat, zodat ouderen zelfstandig en volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving."

De Vlaamse Ouderenraad bracht eind vorig jaar een advies uit over een genuanceerde beeldvorming over ouderen, dat het belang ervan aantoonde. Hoe wil u met uw beleid bijdragen tot een meer evenwichtige representatie van ouderen in de media?

"Ouderen verdienen een realistische en diverse representatie in de media. In de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT maken we concrete afspraken over een inclusieve beeldvorming, waarbij ouderen niet enkel als zorgbehoevend worden voorgesteld, maar ook als actieve burgers met een waardevol sociaal en professioneel leven. Programma's zoals Bompa Bockie, Hotel Romantiek en Thuis tonen al dat ouderen een volwaardige plaats in onze samenleving hebben. We blijven dit thema onder de aandacht brengen bij alle mediahuizen, zowel publiek als commercieel, zodat het medialandschap een correcte afspiegeling blijft van de realiteit."



Welke speerpunten die oudere Brusselaars ten goede komen, schuift u als Vlaams minister bevoegd voor Brussel, naar voren?

"Eerst en vooral zetten we sterk in op Nederlandstalige zorg en dienstverlening. We versterken de controle op de naleving van de taalwetgeving en investeren in het aantrekken en opleiden van Nederlandstalige zorgverleners. We willen vermijden dat ouderen in Brusselse ziekenhuizen of woonzorgcentra terechtkomen waar ze niet in hun eigen taal geholpen worden."

“Ouderen verdienen een realistische en diverse representatie in de media. In de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT maken we concrete afspraken over een inclusieve beeldvorming.”

"Daarnaast spelen de 19 lokale dienstencentra (LDC's) in Brussel een cruciale rol in het bestrijden van eenzaamheid, het organiseren van activiteiten en het aanbieden van thuiszorgondersteuning. Deze centra moeten nog sterker ingebed worden in ons Nederlandstalig werkveld in Brussel. Zodat ze verbindingen maken met andere zorgverstrekkers en ouderen laagdrempelig kunnen doorverwijzen."

"Tot slot vind ik digitale inclusie erg belangrijk, zodat ouderen in Brussel de weg vinden naar online dienstverlening, sociale media en digitale toepassingen die hun dagelijks leven kunnen vergemakkelijken. Dit kan via opleidingen en initiatieven die specifiek gericht zijn op oudere doelgroepen."

"Brussel kent unieke uitdagingen, maar door in te zetten op zorg in het Nederlands, sterke sociale netwerken, langer in je eigen woning kunnen blijven wonen en digitale toegankelijkheid, willen we ervoor zorgen dat ouderen in Brussel de ondersteuning krijgen die ze verdienen."



Reactie Vlaamse Ouderenraad

Een betere representatie van ouderen op de VRT-kanalen en een realistisch beeld van ouderen in de Vlaamse overheidscommunicatie staan momenteel al opgenomen in het huidige ouderenbeleidsplan. Toch is de schermaanwezigheid van ouderen op de VRT-kanalen momenteel ondermaats en allesbehalve ambitieus. De betreffende cijfers worden bovendien niet vrijgegeven, waardoor het voor de Vlaamse Ouderenraad erg moeilijk is om hier een maatschappelijk debat over op te starten. We betreuren dit gebrek aan transparantie en vragen de minister om hier in de nieuwe beheersovereenkomst met de VRT aan tegemoet te komen.

We steunen het voornemen van de minister om een realistische en diverse representatie van ouderen bij alle mediahuizen onder de aandacht te brengen. Zelf geloven we in een leeftijdsvriendelijk charter waarin alle relevante partners zich hiervoor engageren. We pleiten ook voor een grote sensibiliseringscampagne rond de rollen die ouderen in onze samenleving opnemen en over de nefaste impact van agisme.

De Vlaamse Ouderenraad onderschrijft het belang van mediawijsheid voor ouderen. Opnieuw kan de openbare omroep hierbij een belangrijke partner zijn.



Zorginspectie zoekt evenwicht tussen warme zorg en regels

"We willen dat woonzorgcentra hun sterke kanten in de verf zetten en vieren, maar dat ze ook aan de slag gaan met minder goede elementen"

Had jij al gehoord van Zorginspectie? Dat is de onafhankelijke instantie van de Vlaamse Overheid die instaat voor controles van zorg- en welzijnsvoorzieningen, zoals psychiatrische ziekenhuizen, jeugdinstituten en kinderopvang.

En ook woonzorgcentra. Wij zijn benieuwd hoe dat precies in z'n werk gaat en of het evenwicht tussen persoonlijke zorg en regels en wetten moeilijk in balans te houden is. **Jimmy Swalens**, teamverantwoordelijke Woonzorg bij Zorginspectie, neemt ons mee in de werking.



Kan je uitleggen wat Zorginspectie precies inhoudt?

"Ons algemeen doel is om de kwaliteit van de dienstverlening van de voorzieningen te verbeteren, dat middelen van de overheid in deze voorzieningen correct besteed worden en dat het Vlaamse zorgbeleid goed voorbereid en geëvalueerd kan worden."

"We controleren hoe voorzieningen werken en stellen vast of dat in lijn is met de regels. We rapporteren onze bevindingen aan het Departement Zorg en aan de agentschappen van het beleidsdomein Welzijn,

Volksgezondheid en Gezin. Ook signaleren we en formuleren we aanbevelingen indien er zich problemen voordoen. Tot slot geven we ook advies aan de voorzieningen zelf."

"Zelf ben ik verantwoordelijke van het team 'Woonzorg en Welzijn'. Wij voeren inspecties uit in de Residentiële Ouderenzorg, Thuiszorg en Welzijnssector. Dus onder andere in woonzorgcentra maar bijvoorbeeld ook in Centra voor Algemeen Welzijnswerk."

Welke factoren bepalen wanneer en waar een inspectie wordt uitgevoerd?

"Elke voorziening krijgt minstens één keer om de vier jaar een algemene inspectie. Dat duurt ongeveer één dag. We kijken basiselementen na, zoals het aantal personeelsleden, het profiel van de bewoners en de bezetting van de kamers. Maar ook infrastructuur, veiligheid en hulp- en dienstverlening onderwerpen we aan een controle. Voorzieningen waar het minder goed loopt, krijgen uiteraard vaker een inspecteur over de vloer om de situatie van nabij op te volgen."

"Tussendoor kunnen er nog thematische inspecties plaatsvinden, bijvoorbeeld om na te gaan of het warmteactieplan gerespecteerd wordt op warme dagen. Daarnaast voeren we ook inspecties uit naar aanleiding van een klacht of een ernstige gebeurtenis. En waar nodig worden er opvolginspecties georganiseerd, waarbij we gaan kijken of vastgestelde knelpunten uit vorige inspecties aangepakt worden."

Kan je iets meer uitleg geven over die basiselementen?

"Er zal steeds worden nagegaan of aan de personeelsnormen is voldaan. Personeel en kwaliteit gaan immers hand in hand. We leggen ook de link tussen het aantal bewoners, hun profiel en andere aspecten van de werking. Is er bijvoorbeeld een goed veiligheidsbeleid voor bewoners met dementie?"

"En ook andere veiligheidsmaatregelen kijken we na, zoals een bereikbaar oproepsysteem zodat tijdig hulp geboden kan worden indien nodig. En medicatieveiligheid. Bewoners van een woonzorgcentrum nemen vaak meerdere geneesmiddelen gedurende een langere periode. Het gebeurt regelmatig dat zij dat laten opvolgen door het woonzorgcentrum. De bedoeling is dus dat de voorziening ervoor zorgt dat de juiste medicatie bij de juiste bewoner op het juiste tijdstip in de juiste hoeveelheid en op de juiste

wijze terecht komt. Wij onderwerpen dat hele proces aan een praktijktoets."

"We doen tijdens onze inspecties ook altijd een rondgang doorheen het woonzorgcentrum. Dat wil zeggen dat we observeren en we maken eventuele opmerkingen over aspecten die we minder vlot zien lopen tijdens de dagelijkse verzorging van bewoners. Denk hierbij aan de hulp die geboden wordt, of er een bad aangeboden wordt, hoe bewoners aangesproken worden, of er drinkwater binnen handbereik is, hoe de maaltijden verlopen, of bewoners in een veilige positie zitten of liggen en of er respect is voor hun privacy."

“ De inspecteur polst ook bij bewoners naar hun beleving, naar mogelijke problemen en naar de mate waarin ze geïnformeerd worden.

Worden er interviews afgenomen met bewoners?

"Zeker. Naast eigen observaties en het inkijken van dossiers en documenten, worden onze inspecteurs aangemoedigd om het woonzorgcentrum van zo veel mogelijk kanten te bekijken. En dat betekent dus ook in gesprek gaan met de bewoners zelf. De inspecteur polst bij hen naar hun beleving, naar mogelijke problemen en naar de mate waarin ze geïnformeerd worden. We willen hier in de toekomst nog in groeien. Hiervoor is momenteel een onderzoek lopende bij het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. Zij gaan na welke methode we in de toekomst kunnen gebruiken om bewoners meer bij onze inspecties te betrekken"

"De familie betrekken we voorlopig niet bij onze inspecties an sich, maar

natuurlijk zijn het wel vaak familieleden die een klacht indienen bij onze diensten. Wij nemen altijd contact op met de indiener."

Wordt de boekhouding van het woonzorgcentrum doorgelicht?

"Mijn team heeft als focus de werking van de voorziening in kaart te brengen. Het vergt een andere expertise om het financiële te inspecteren. Om die reden heeft Zorginspectie een financieel team die dit kan inspecteren indien nodig. Op dit moment wordt elk woonzorgcentrum financieel doorgelicht."

Hoe komen de woonzorgcentra het oordeel van de inspectie te weten? Krijgen zij nadien een cijfer?

"Wij geven woonzorgcentra geen cijfer. Wel wordt er van elke inspectie een ontwerpverslag opgemaakt. Alvorens dat een definitief verslag wordt, kunnen het woonzorgcentrum en, indien van toepassing, de klachtindiener reageren. Op basis daarvan kan het verslag nog aangepast worden. Het definitief verslag wordt bezorgd aan de voorziening, aan de afdeling Woonzorg van het Departement Zorg en, indien van toepassing, de klachtindiener."

Krijgt het woonzorgcentrum de tijd om de pijnpunten aan te pakken, wanneer er een negatief oordeel is?

"Als er inbreuken zijn vastgesteld, dan zal de afdeling Woonzorg van het Departement Zorg een remediëeringsplan opvragen aan het woonzorgcentrum. In zo'n plan beschrijft het woonzorgcentrum hoe ze de inbreuken zullen oplossen en tegen wanneer."

“ Wij geven woonzorgcentra geen cijfer. Wel wordt er altijd een verslag opgemaakt.

"De afdeling Woonzorg van het Departement Zorg beoordeelt of dat voorstel voldoende is en zorgt voor de verdere opvolging. Indien de afdeling Woonzorg van oordeel is dat de remediëring best in de praktijk opgevolgd wordt, dan kunnen zij aan ons een opvolgingsinspectie aanvragen."

Wat betekent het als een voorziening onder verhoogd toezicht geplaatst wordt?

"Woonzorgcentra waarbij er vaststellingen zijn van ernstige of langdurige tekortkomingen in de kwaliteit van zorg, komen onder verhoogd toezicht te staan door de afdeling Woonzorg van het Departement Zorg."

"Deze woonzorgcentra worden aangemaand om dringend verbeteringen uit te voeren, anders dreigen sancties zoals het schorsen of intrekken van de erkenning. Minstens tweemaal per jaar doen wij een inspectie bij die woonzorgcentra."

“ Woonzorgcentra waarbij er vaststellingen zijn van ernstige of langdurige tekortkomingen in de kwaliteit van zorg, komen onder verhoogd toezicht te staan.

Zijn de resultaten en de verslagen van de inspecties ergens te vinden?

"Alle definitieve verslagen van inspecties in woonzorgcentra die plaatsvonden na 30 september 2021 zijn te raadplegen op onze website."

"Verslagen van inspecties naar aanleiding van een klacht of ernstige gebeurtenis worden niet openbaar gemaakt omdat deze vaak privacygevoelige informatie bevatten. Deze verslagen blijven wél wat we noemen 'passief openbaar': als je ze opvraagt, kunnen wij ze bezorgen nadat we een screening doen op privacygevoelige informatie."

Vinden de meeste woonzorgcentra een goed evenwicht tussen warme en persoonlijke zorg en regelgeving en veiligheid?

"We zijn overtuigd van het engagement, de goede wil en de warmte van professionals in de zorg. Maar de context waarin medewerkers van woonzorgcentra werken is soms zeer uitdagend. Enerzijds worden ze geconfronteerd met bewoners die veel zorg nodig hebben en anderzijds streven ze om zo getrouw mogelijk een thuissetting te creëren."

"Dit is en zal altijd een evenwichtsoefening blijven. Ik merk dat we als maatschappij warme, persoonlijke zorg vaak recht tegenover regelgeving en veiligheid plaatsen. Maar

we moeten volgens mij een maatschappelijk debat voeren over hoe ze elkaar kunnen versterken en hand in hand kunnen gaan."

"Ik stel het even scherp: kunnen we er als maatschappij mee akkoord gaan dat onze woonzorgcentra warme en persoonlijke zorg bieden maar dat deze onveilig zou zijn? Dat kan ik me niet inbeelden. We moeten dus zoeken naar hoe we warme en persoonlijke zorg kunnen bieden binnen een veilig kader."

Heb je nog wensen voor de toekomst?

"De ouderenzorg kent nu al veel uitdagingen en om deze het hoofd te bieden zal een goed kwaliteitsbeleid essentieel zijn. We willen dat woonzorgcentra een goed zicht hebben op hun werking: dat ze hun werking dus monitoren en ook rekening houden met de stem van de bewoners en familie."

"We willen dat woonzorgcentra hun sterke kanten in de verf zetten en vieren, maar dat ze ook aan de slag gaan met minder goede elementen. En dat leidinggevenden en medewerkers nadenken over hoe ze hun werking continu kunnen verbeteren. We zetten daar als Departement Zorg, Zorginspectie graag mee onze schouders onder."



Meer informatie
www.zorginspectie.be

In 10 stappen een ouderenraad oprichten of nieuw leven inblazen? Zo begin je eraan!

Tekst: L.M. en V.Q.

GLOEDNIEUWE BROCHURE

De kans is groot dat er in jouw gemeente of stad een ouderenraad bestaat, want in maar liefst 88% is dat het geval. Soms draagt die een andere naam, zoals seniorenraad of ouderenadviesraad. Maar misschien kan jouw ouderenraad wel wat extra zuurstof gebruiken? En als er nog geen ouderenraad is, wil jij daar misschien wel verandering in brengen?

Digitale Wegwijzer

Om je op weg te helpen, lanceert de Vlaamse Ouderenraad een praktische Wegwijzer. In 10 overzichtelijke stappen ontdek je hoe je een ouderenraad kan oprichten of versterken. Of je nu een geëngageerde inwoner bent, een medewerker van de gemeente of een lokale beleidsmaker: deze gids helpt je om ouderenparticipatie in jouw gemeente te versterken.

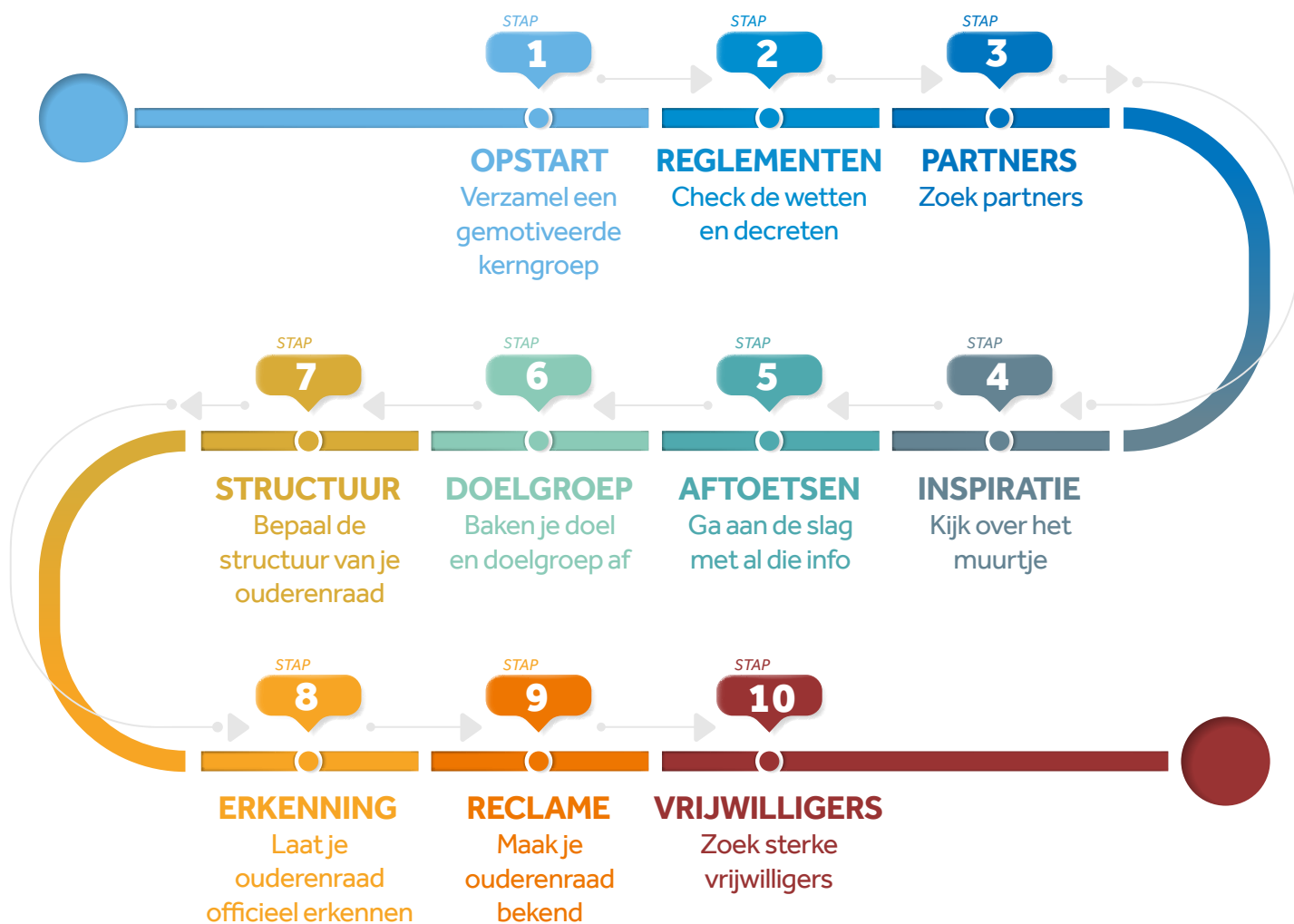


In 10 stappen naar een sterkere ouderenbeleidsparticipatie

Een handig stappenplan dat makkelijk kan gevolgd worden om een ouderenraad op te starten of te perfectioneren. Dat is het doel van deze gloednieuwe brochure. We maken het je zo makkelijk mogelijk aan de hand van 10 stappen. Elke stap wordt ook geïllustreerd met voorbeelden van ouderenraden over heel Vlaanderen.

Wat doen lokale ouderenraden?

Een lokale ouderenraad geeft ouderen een stem in het beleid en zet hun noden op de agenda van het bestuur. Ze adviseren, overleggen en organiseren activiteiten om de sociale samenhang te versterken. Daarnaast werken ze samen op regionaal niveau en brengen ze hun input tot bij de Vlaamse Ouderenraad.



Wetten en ondersteuning in een oogopslag

Er is geen wet die een lokale ouderenraad verplicht of gemeenten verplicht er een te erkennen. Wel zijn er wetten en decreten die richtlijnen geven rond inspraak en participatie van burgers, dus ook van ouderen. Ook die doen we in de Wegwijzer uit de doeken. En we leggen uit op welke ondersteuning je zoal kan rekenen.



Aan de slag!

Goesting gekregen om met de Wegwijzer aan de slag te gaan? Download 'm via www.ouderenraden.be of de QR-code hiernaast. Aarzel bovendien niet om 'm te delen binnen jouw netwerk of op sociale media!





Wat is toegankelijke mobiliteit?

Inter is het Vlaams Expertisecentrum Toegankelijkheid. Volgens de organisatie kunnen we spreken van toegankelijke mobiliteit als iedereen zich zelfstandig en evenwaardig kan verplaatsen, met of zonder beperking én in alle omstandigheden. Te voet, met de (deel)fiets, het openbaar vervoer of (deel)auto: wat het best bij de persoon en de verplaatsing past.

Daarbij wordt rekening gehouden met een toegankelijke omgeving, parkeerplaatsen én voertuigen, makkelijk vindbare informatie die goed leesbaar en begrijpelijk is. Bovendien zijn digitale apparaten, zoals ticketapps en -automaten gebruiksvriendelijk, maar is er ook de mogelijkheid om hulp te vragen. Tot slot zijn vervoersdiensten betaalbaar voor iedereen en is er een gepaste dienstverlening.

Op weg naar meer toegankelijke mobiliteit in Vlaanderen?

Verschillende steden en gemeenten nemen initiatieven om toegankelijker te worden. Dat kan gaan over aangepaste bushaltes en een omgeving zonder drempels, maar ook over heldere en goed vindbare informatie en hulp bij digitale toepassingen. Allemaal elementen die ervoor zorgen dat mensen met mobiliteitsproblemen vlotter kunnen deelnemen aan het dagelijks leven. We duiken in de definitie van toegankelijke mobiliteit én we delen drie boeiende initiatieven die er werk van maakten.

Stad Hasselt maakt actieplan met toegankelijkheidseisen

Hasselt wil een prioriteit maken van toegankelijkheid. In 2021 deed de stad een grootschalige bewonersbevraging over hun toegankelijkheidsnoden in de binnenstad. Daarnaast werden er individuele gesprekken en themagroepen georganiseerd waaraan inwoners konden deelnemen om oplossingen te bedenken. Ook de lokale ouderenraad deed z'n zegje. Nadien maakte de stad, samen met onder andere Inter vzw, werk van een overkoepelend actieplan

rond de bereikbaarheid van de binnenstad voor minder mobiele mensen. Daarin werd het evenwicht gevonden tussen een autoluwere binnenstad die toch bereikbaar blijft voor iedereen. Alle stadsdiensten worden gestimuleerd om dat plan en de bijhorende toegankelijkheidseisen uit te dragen en te bewaken. De toegankelijkheidsambtenaar voelt dat daar openheid voor is, maar merkt dat toegankelijkheid vaak enkel top of mind is als het gaat over projecten voor of door mensen die minder mobiel zijn, maar elk project vanuit

eender welke dienst zou vanaf het begin een toegankelijkheidscheck moeten krijgen.

Uit gesprekken en themagroepen is het idee van breng- en haalzones ontstaan. Dit zijn duidelijk herkenbare en toegankelijke locaties in de binnenstad waar personen met een (tijdelijk) beperkte mobiliteit door hun begeleider afgezet kunnen worden. De begeleider parkeert hier of op een andere parkeerplaats in de buurt. Daarna kan hij of zij de persoon met een beperkte mobiliteit verder

begeleiden naar de bestemming. De breng- en haalzone is uitgerust met een zitbank met rugleuning en vaak ook een overkapping. Ze liggen op maximaal vijf minuten stappen van bestemmingen in de binnenstad, via toegankelijke wandelroutes. De lokale ouderenraad werd nauw bij betrokken bij dit initiatief.

Daarnaast werden parkeerplaatsen voor mensen met een handicap herbekeken en opnieuw aangelegd, indien ze niet voldeden aan de toegankelijkheidseisen.

Dito vzw voorziet hellende en bellende vlakken bij handelszaken

Dito zet zich in voor personen met een handicap, mensen met een chronische ziekte en hun netwerk. Want iedereen moet kunnen participeren aan het dagelijkse leven. Het project 'Toegankelijke Handelszaken' helpt gemeenten om handelszaken makkelijker toegankelijk te maken. Dito laat zien waarom dit belangrijk is en geeft tips voor kleine, eenvoudige aanpassingen. Dat doen ze door hellende en bellende vlakken aan te bieden.

Een hellend vlak kan grotere niveauverschillen overbruggen. Het kan vast en permanent zijn, maar ook mobiel en tijdelijk. Bij een 'bellend vlak' drukt de klant op een bel en komt de uitbater zelf een compact oprijvlak

voor de deur plaatsen. Nadien kan het eenvoudig weer worden weggehaald.

Een hellend of bellend vlak maakt een handelszaak niet helemaal toegankelijk, maar het helpt wel om drempels weg te halen. Mensen met een beperking kunnen zo makkelijker binnenkomen. Het is een goede eerste stap naar een nog toegankelijker zaak.

Op dit moment werkt Dito hiervoor samen met 17 steden en gemeenten over heel Vlaanderen. Sommige steden en gemeenten namen zelf contact op met Dito, vaak naar aanleiding van signalen van inwoners of adviesraden, zoals ouderenraden. Dito bekijkt steeds op maat of ervaringsdeskundigen of vrijwilligers betrokken kunnen worden bij de screening. Bij voorkeur wordt er een stuurgroep opgericht, zodat toegankelijkheid een vaste plaats krijgt binnen het beleid. Dito ondersteunt dit project steeds in overleg met het lokaal bestuur, waarbij ook duidelijke afspraken worden gemaakt over financiering, communicatie en de verdere uitrol.

Ervaringsdeskundigen starten een stedelijke toegankelijkheidsraad in leper

In leper bundelden een aantal ervaringsdeskundigen de krachten. Vervoersproblemen, maar ook problemen rond digitalisering en

fysieke drempels, zorgden ervoor dat sommige inwoners regelmatig met heel wat obstakels te maken kregen om volwaardig te kunnen participeren aan het dagelijks leven.

De groep bestaat uit drie mensen met een rolstoel, een persoon die blind is en een mantelzorger die heel betrokken is bij activiteiten voor ouderen die minder mobiel zijn. Hun doel? Zoveel mogelijk obstakels op het vlak van toegankelijkheid in al z'n vormen wegwerken of oplossingen adviseren. Dat doen ze in nauw overleg met het stadsbestuur. Ook met de schepen voor Toegankelijkheid, die er kwam na advies van de Toegankelijkheidsraad.

Een andere verwezenlijking: het stadsmagazine werd via audio toegankelijk gemaakt voor mensen met een visuele beperking en voor mensen die moeilijk kunnen lezen. De toegankelijkheidsraad geeft bovendien regelmatig advies over onder andere bushaltes, pleinen en voetpaden. En de leden hebben contact met onder meer De Lijn, handelaars en vervoerregio's. Bovendien werken ze nauw samen met de lokale ouderenraad.

Op zoek naar expertise of informatie? Klop aan bij Inter

Inter staat in voor de uitvoering en ondersteuning van het Vlaams toegankelijkheidsbeleid. Overheden, professionelen en burgers kunnen bij Inter aankloppen voor info en diensten rond een toegankelijke leefomgeving, inclusief toegankelijke mobiliteit.

Zo ondersteunt Inter steden en gemeenten bijvoorbeeld bij het toegankelijk maken van haltes van het openbaar vervoer en Hoppinpunten. Dat kadert in het Masterplan Toegankelijkheid: 50% van de tram- en bushaltes in Vlaanderen moeten toegankelijk zijn tegen 2030. Ook wanneer een stad of gemeente gaat bouwen of verbouwen,

kunnen ze toegankelijkheidsadvies krijgen van Inter. Net zoals bij aanpassingen aan de bestaande omgeving, zoals voetpaden, zitbanken en blindengeleiding.

Voor steden en gemeenten is er de toolbox 'Toegankelijke steden en gemeenten' op www.vlaanderen.be/inter/toolbox-toegankelijke-steden-en-gemeenten.

Burgers die een mobiliteitsprobleem hebben, kunnen terecht op de website www.meermobiel.be, waar een overzicht van het toegankelijk vervoer in Vlaanderen en Brussel wordt gegeven.

PROGRAMMA, ONDERSTEUNING EN UITDAGINGEN VAN LOKALE OUDERENRADEN

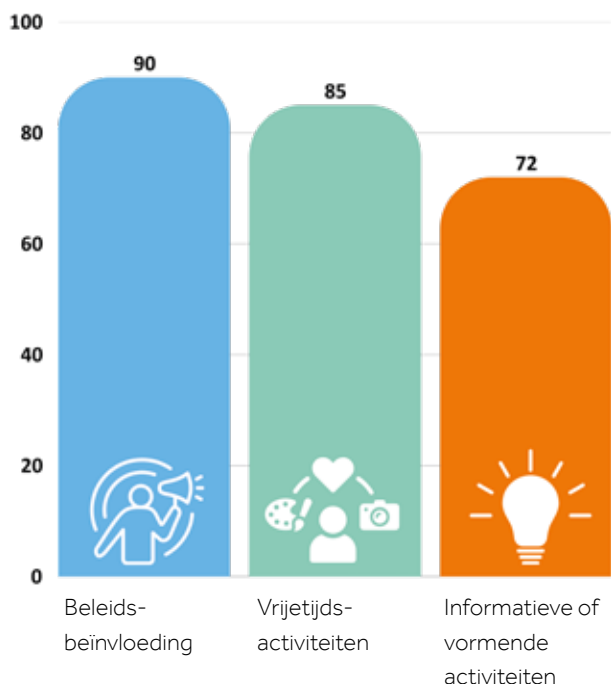
RESULTATEN barometer- bevraging

Om inzicht te krijgen in de werking, ondersteuning en toekomstwensen van lokale ouderenraden organiseert de Vlaamse Ouderenraad om de twee jaar een barometerbevraging. Aan de meest recente editie nam 79% van de ouderenraden deel. In de vorige editie van Actueel namen we de impact van de lokale verkiezingen op die ouderenraden onder de loep. Dit keer zoomen we in op hun programma, maar gaan we ook na in welke mate ze zich ondersteund voelen en bekijken we voor welke uitdagingen ze staan.



Lokale ouderenraden blijven inzetten op beleidsbeïnvloeding

Maar liefst 88% van de Vlaamse steden en gemeenten heeft een lokale ouderenraad. Velen van hen organiseren vrijetijdsactiviteiten (85%) en bieden informatieve of vormende activiteiten aan (72%). Maar onze barometerbevraging toont aan dat beleidsbeïnvloeding dé hoeksteen bij uitstek is: in 2022 en 2023 hielden maar liefst negen op de tien lokale ouderenraden zich bezig met beïnvloeding van het lokale beleid.



Belangrijkste activiteiten van de lokale ouderenraden

De manier waarop ze dat doen? Vooral via adviezen. Van de ouderenraden die aan beleidsbeïnvloeding deden, bracht maar liefst 95% minstens één advies uit. Het aantal adviesvragen van lokale besturen aan ouderenraden blijft echter aan de lage kant en kan dus zeker gezien worden als een werkpunt.

Als gesprekspartner vinden lokale besturen en ouderenraden elkaar vaak: 90% van de ouderenraden had een inhoudelijk overleg met lokale ambtenaren of gemeentediensten. Ook de samenwerking met andere partners speelt een belangrijke rol: 52% van de ouderenraden werkt samen met andere adviesraden in de gemeente.

Voor de toekomst is het essentieel dat ouderenraden structureel worden ondersteund in hun rol als beleidsadviseur. Dat vraagt om een open communicatie en een oprechte samenwerking met het lokaal bestuur. Een lokale medewerker die zich specifiek inzet voor ouderenbeleid kan daarbij een groot verschil maken. Goede ondersteuning helpt ouderenraden niet alleen

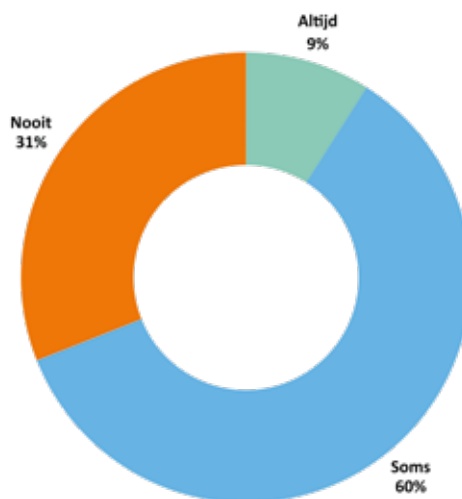
om hun adviezen concreet te maken, maar verhoogt ook de betrokkenheid. Momenteel is meer dan 80% van de ouderenraden tevreden wanneer ze ondersteuning krijgen. En toch blijft de betrokkenheid in het algemeen nog laag.

Betrokkenheid van lokale besturen kan beter

Een opvallend cijfer: slechts 9% van de ouderenraden wordt steeds spontaan betrokken bij het lokaal ouderenbeleid. 60% van hen geeft aan dat dit soms het geval is, en maar liefst 31% wordt hier nooit spontaan bij betrokken. Veel ouderenraden moeten dus zelf het initiatief nemen om hun expertise kenbaar te maken.

Wel geven twee op de drie ouderenraden aan dat de burgemeester of een schepen aanwezig is op elke vergadering van de raad. Dit wijst op een zekere betrokkenheid van het lokaal bestuur, al is er ook hier ruimte voor verbetering. De samenwerking tussen lokale besturen en ouderenraden mag zeker verder gaan dan enkel de aanwezigheid op vergaderingen.

Daarnaast krijgt slechts 40% van de lokale ouderenraden altijd een gemotiveerd antwoord op hun adviezen. 46% van hen ontvangt soms een motivatie en 13% wordt nooit op de hoogte gehouden van het al dan niet navolgen van hun advies. In één op de vijf gevallen nemen lokale besturen de adviezen van ouderenraden altijd mee in hun beleid. De meeste ouderenraden merken echter dat hun adviezen vaak niet de gehoopte impact hebben.



Spontane betrokkenheid bij het lokaal ouderenbeleid

- De Seniorenadviesraad en de Stedelijke Adviesraad voor Personen met een Handicap van **Deinze** merkten losliggende kasseien op de Markt. Ze adviseerden het stadsbestuur om de Markt veiliger te maken. Het stadsbestuur volgde dit advies en voerde de herstellingswerken uit. Toen bleek dat dezelfde

kasseien elders in de stad zouden worden gebruikt, en de kans op onveilige situaties opnieuw zou ontstaan, gaven de raden opnieuw een advies.

Ouderenraden overwegend positief over ondersteuning

Lokale ouderenraden kunnen op verschillende niveaus rekenen op ondersteuning. Op lokaal niveau krijgen ze die het vaakst van lokale ambtenaren en schepenen. Die ondersteuning ervaren de deelnemende ouderenraden overwegend positief.

Op regionaal niveau kunnen ouderenraden deelnemen aan de Regionale Platformen Ouderenbeleidsparticipatie (RPO's), die ondersteund worden door de Vlaamse Ouderenraad. Zo'n 88% doet dat. In zo'n RPO komen afgevaardigden van verschillende lokale ouderenraden, ouderenverenigingen, seniorenconsulenten en schepenen uit verschillende Vlaamse gemeenten samen. Via het platform delen ze ervaringen en signalen uit hun gemeente met elkaar. Maar liefst twee op drie ervaart de ondersteuning, die dit platform hen biedt, als bijzonder waardevol.

En dan is er ook nog informatie en communicatie die lokale ouderenraden ontvangen van de Vlaamse Ouderenraad. De grote meerderheid zegt het magazine Actueel en de tweewekelijkse nieuwsbrief erg te appreciëren. Maar ook de website www.ouderenraden.be, die ouderenraden ondersteunt met informatie, tips en goede praktijken, wordt door 8 op de 10 erg gesmaakt.

Ken je het LABO Ouderenbeleid al?

Vlaamse Ouderenraad Lokaal, VVSG en VUB organiseren jaarlijks een gratis LABO Ouderenbeleid. Daarin staat uitwisseling centraal tussen leden van de ouderenraden, ambtenaren en schepenen ouderenbeleid. De deelnemers gaan aan de slag met gedeelde uitdagingen. En samen zoeken ze naar verbindende oplossingen.

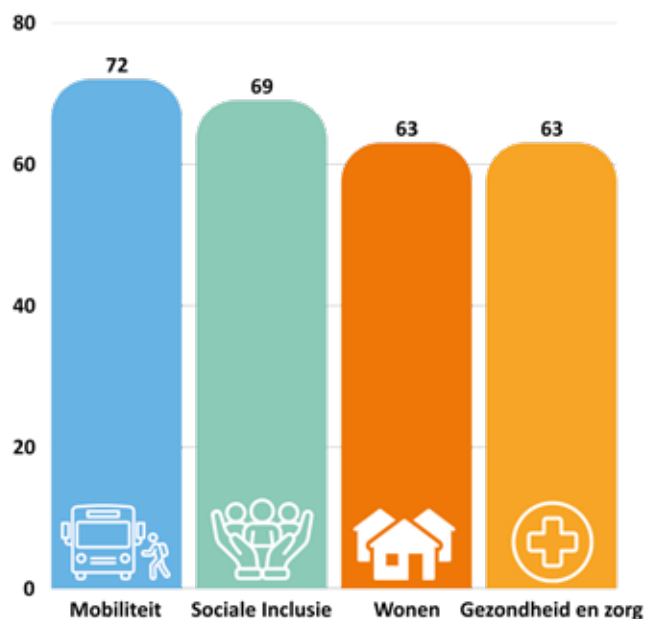


Meer informatie

www.ouderenraden.be/labo

Uitdagingen voor de toekomst

Uit onze bevraging blijkt dat ouderenraden vooral nood hebben aan vorming rond de volgende thema's, die de belangrijkste uitdagingen en interesses binnen de ouderenraden weerspiegelen.



De belangrijkste vormingsnoden van de lokale ouderenraden

Naast die vormingsnoden is één van de grootste uitdagingen het aantrekken van meer, diverse en jongere vrijwilligers. Door in te zetten op die drie elementen, willen ouderenraden hun werking toekomstbestendig maken. Het is belangrijk dat ouderenraden experimenteren met diverse werkvormen en hun werking afstemmen op de diversiteit die zich afspeelt in de lokale context. Ook zaken zoals een nieuw lokaal bestuur kunnen voor uitdagingen zorgen. Het is daarom cruciaal dat die nieuwe besturen hun visie op ouderenbeleid samen met de ouderenraad vormgeven.

- De **Leuvense** ouderenraad merkte dat er heel wat ouderen geïnteresseerd waren in het lokale ouderenbeleid, maar dat velen geen langdurig engagement wilden opnemen. Sinds twee jaar kunnen Leuvense ouderen daarom vrijblijvend deelnemen aan open werkgroepen over specifieke thema's en aan stadsgesprekken, zonder dat ze lid moeten worden van de ouderenraad.



Meer resultaten?

Op www.ouderenraden.be vind je alle resultaten van de barometer terug.





Zo maak je jouw ouderenraad toekomstbestendig

Vraag de nieuwe vorming nu aan!

Wil jij ook dat jouw ouderenraad beter gezien én gehoord wordt door je lokaal bestuur? Wil je de stem van ouderen nog luider laten weerklinken in je gemeente of stad? Ben je gebeten om mee te bouwen aan een ouderenraad die ook in de toekomst kan bijdragen aan een beter ouderenbeleid? Dan is de vorming 'Zo maak je je ouderenraad toekomstbestendig' écht iets voor jou.

Wat leer je bij?

Tijdens deze vorming, die zo'n 2,5 uur duurt, neemt één van onze oudere vormingsbegeleiders je mee in tal van inspiratievoorbeelden en tools om je ouderenraad meer zichtbaarheid te geven. Zo ontdek je de kracht van een gedragen ouderenraad, hoe samenwerken een sleutel tot succes kan zijn en wat communicatie en promotie kunnen betekenen. Er is natuurlijk ook veel ruimte om onderling ervaringen uit te wisselen.

Voor wie?

Deze vorming is gratis voor leden van lokale ouderenraden. De vorming wordt georganiseerd per Regionaal Platform Ouderenbeleidsparticipatie (RPO), Interregionale Stuurgroep Ouderenbeleidsparticipatie (ISO) of regionale afdeling van een ouderenvereniging.

Vraag je vorming aan

Vraag vanaf nu deze vorming aan via lokaal@vlaamse-ouderenraad.be of via 0470 74 23 12. Samen zoeken we dan naar een geschikte datum vanaf juni 2025.

Hoe ervaren deelnemers eerdere vormingen?

"We werden geïnspireerd om lokaal aan de slag te gaan. We kregen praktische tips, inzichten en bruikbaar materiaal."

"Dankzij deze vorming kunnen we ons lokaal bestuur wijzen op de noodzaak om ouderen te laten participeren aan het beleid."

"Ik vond het enthousiasme en de ervaring van de vormingsbegeleider een echte meerwaarde. Ook de betrokkenheid van de deelnemers was fijn. De uitwisseling tussen de verschillende gemeenten en steden maakt de vorming nog interessanter."



‘Verbondenheid tussen jong en oud maakt onze samenleving veerkrachtig’

De band tussen jong en oud is cruciaal voor een veerkrachtige samenleving. Dat schrijft **Guido Cuyvers**, onafhankelijk deskundige bij de Vlaamse Ouderenraad en gepensioneerd docent sociaal werk bij de Thomas More Hogeschool Geel. “In plaats van overal diepe kloven te zien, moeten we vooral bruggen bouwen.” Op 29 april 2025 was het de dag van de Intergenerationele Solidariteit. Een ideaal moment om die boodschap nog eens duidelijk te laten weerklinken.



Intergenerationele initiatieven

Meer dan ooit dragen grootouders een deel van de opvoeding van hun kleinkinderen. Die intergenerationele gezinsdynamiek is bijzonder betekenisvol en leerzaam. Toch wordt de kracht van die mix tussen jong en oud zelden expliciet benoemd omdat ze evident lijkt binnen de muren van het gezin.

“ Samenwerking tussen jongeren en ouderen heeft een bijzondere waarde.

Verschillende Vlaamse intergenerationele initiatieven maken ook aan de buitenwereld duidelijk dat samenwerking tussen jongeren en ouderen een bijzondere waarde heeft. Ze doorbreken de muren van het gezin en zetten jong en oud samen in contexten waar dat niet zo snel vanzelf gebeurt.

Op dit vlak is Gent een voorloper: de Arteveldestad bekroont jaarlijks op 29 april, Europese dag van intergenerationele solidariteit, een project waar jong en oud samenwerken. De lijst aan initiatieven is lang en divers: samen tuinieren, spelen, dansen, creatief zijn...

Vanzelfsprekend vind je ook buiten Gent zulke projecten waar generaties iets voor elkaar betekenen. Deze initiatieven bevorderen de sociale interactie tussen generaties. Ze versterken de sociale betrokkenheid van ouderen, verkleinen de afstand tussen generaties en dragen bij aan een veerkrachtige en duurzame leefomgeving.

Generatietuinen en toneelstukken

Dezelfde dynamiek vinden we op verschillende plaatsen in Vlaanderen terug in generatietuinen van woonzorgcentra. De bewoners onderhouden bloemen, struiken en bomen samen met kinderen uit de buurt. In de tuin worden activiteiten georganiseerd die leuk zijn voor beide generaties.

Beide genieten van de groene buitenruimte. Daarbovenop brengt omgang met de mensen van het woonzorgcentrum kinderen respect bij voor de oudere generatie.

Van oud naar jong en terug

Deze intergenerationele projecten tonen de kracht van ontmoeting tussen jong en oud. En zo zijn er nog veel andere mogelijkheden tot uitwisseling.

Ouderen hebben vaak een schat aan ervaring en inzichten die jongere generaties kunnen inspireren. Denk aan levenslessen, tradities en praktische vaardigheden. Die kunnen overdragen aan jonge mensen geeft ouderen een gevoel van voldoening en de bevestiging dat ze nog steeds waardevol zijn voor de samenleving. Voor jongeren kunnen dit soort vaste bakens dan weer ondersteunend zijn voor hun zelfvertrouwen.

Jongeren groeien op in een wereld waarin technologie en globalisering veel invloed uitoefenen. Hun frisse ideeën kunnen ouderen helpen zich aan te passen aan nieuwe trends.

Interactie met jongeren biedt ouderen de kans om bij te blijven met technologische en culturele ontwikkelingen. Jongeren kunnen hen bijvoorbeeld leren omgaan met smartphones, sociale media of nieuwe trends.

Ook de gemeenschap heeft er baat bij

Al die intergenerationele interacties helpen ook stereotypen over jongeren en ouderen doorbreken. Dat draagt bij aan een samenleving die minder bevooroordeeld en verdeeld is.

En wanneer we minder verdeeld zijn, kunnen we profiteren van elkaars kennis. Bij de oplossing van complexe problemen zoals klimaatverandering of ongelijkheid zijn de unieke perspectieven en ervaringen van verschillende generaties een meerwaarde. Ouderen brengen stabiliteit en een langetermijnperspectief, terwijl jongeren zich richten op creativiteit en innovatie. Die combo kan leiden tot duurzame oplossingen.

Gedeelde verantwoordelijkheid

In een wereld waar oud en jong vaak ingevuld worden als twee verschillende werelden, is intergenerationele verbondenheid niet vanzelfsprekend. Om dat mogelijk te maken, moeten alle betrokken partijen hun steentje bijdragen.

“ Ouderen brengen stabiliteit en een langetermijnperspectief, terwijl jongeren zich richten op creativiteit en innovatie.

Oudere generaties kunnen andere verwachtingen hebben dan jongere mensen, en vice versa. Daarom is het belangrijk om vooraf heel duidelijk de verwachtingen en doelen te formuleren zodat er een gedeeld draagvlak voor de initiatieven kan ontstaan.

Sociale professionals aan zet

Sociale professionals hebben het versterken van relaties tussen individuen en gemeenschappen in de vingers. Ze zijn de ideale partner om te betrekken bij projecten en initiatieven rond intergenerationele verbondenheid.

Ze kunnen ondersteuning bieden bij het creëren van empathie voor en sociaal bewustzijn rond de achtergronden en situaties van deelnemers, instaan voor conflictbemiddeling en communicatiebeheer tussen generaties, en de participatie van kwetsbare groepen mogelijk maken. Dat alles met aandacht voor de complexe dynamieken tussen verschillende generaties.

De rol van beleidsmakers

Ook politici en beleidsverantwoordelijken spelen een belangrijke faciliterende rol. Er is meer nodig dan losse eenmalige projecten.

Het implementeren van intergenerationele strategieën door de verschillende beleidsniveaus (lokaal, regionaal, nationaal) is een voorwaarde voor een langdurig, positief effect op de gemeenschap en het land als geheel.

“ Er is meer nodig dan losse eenmalige projecten.

Die inzet is nodig op verschillende domeinen, zoals: woonbeleid, gezondheid en welzijn, eenzaamheidsbestrijding, arbeidsmarkt en levenslang leren.

Niet zonder slag of stoot

Omwillen van de verschillen in sociale klasse, religie of traditie moeten alle betrokkenen actief samenwerken aan het overbruggen van culturele barrières, bijvoorbeeld door bewustwordingscampagnes en door het stimuleren van gemeenschappelijke activiteiten die de diversiteit in de gemeenschap weerspiegelen.

Omdat jongeren en ouderen wellicht vaak verschillende waarden, normen, manieren van denken en een ander taalgebruik hebben, is het noodzakelijk om steeds weer in te zetten op wederzijds begrip.

Maar ook machtsongelijkheid is een uitdaging. Ouderen kunnen bijvoorbeeld de neiging hebben om jongeren te domineren in gesprekken of besluiten, waardoor jongeren zich niet gehoord voelen. En ouderen die zich geïsoleerd voelen of buitengesloten van de maatschappij, zijn vaak te terughoudend om deel te nemen aan intergenerationele initiatieven.

Bruggen bouwen

Het positief stemmen van de publieke opinie over de band tussen jong en oud vereist een multidimensionale aanpak. Het is nodig om de voordelen voor beide generaties te benadrukken, succesverhalen te delen en mogelijkheden voor interactie en samenwerking te creëren.

In plaats van overal diepe kloven tussen jong en oud te zien, moeten we vooral bruggen blijven bouwen. Het is belangrijk om beleidsmakers, onderwijs, media en de gemeenschap actief te betrekken, zodat een inclusieve samenleving waarin alle generaties elkaar ondersteunen en van elkaar leren, kan bloeien.

Dit opiniestuk verscheen eerder op www.sociaal.net



Foto: Laurane Berkein

Cultuur en ouderenzorg gaan hand in hand

Ouderen maken komaf met stereotypen via kunstprojecten

Kunst en zorg lijken op het eerste gezicht misschien weinig met elkaar te maken te hebben, maar ze kunnen elkaar juist helpen en versterken bij de uitdagingen waar ze vandaag voor staan. Daarom steunt het Fonds Houillogne-Hanne, beheerd door de Koning Boudewijnstichting, 26 pilootprojecten die beide sectoren verbinden. De Vlaamse Ouderenraad maakte deel uit van de jury. Projecten die veel belang hechten aan de actieve betrokkenheid van ouderen, hadden bij ons dan ook een streepje voor. We zoomen in op twee van de geselecteerde projecten.

Long Live Lust doorbreekt taboe rond seksualiteit bij ouderen

Long Live Lust wil negatieve veronderstellingen over ouderen en seksualiteit uitdagen. Het is een co-creatief kunstproject van Sarah Vanhee in samenwerking met Vesalius, het nieuwe museum verbonden aan KU Leuven, UZ Leuven en Amour et Sagesse, een vereniging voor en door ouderen. Wij gingen langs tijdens een repetitie, waar kunstenaar **Sarah Vanhee** en curator **Tinne Claes** ons meenemen in een sensueel verhaal.



Sarah Vanhee

Tinne Claes

Waarom is het belangrijk om een kunstproject op te zetten rond ouderen en seksualiteit?

Vanhee: "We gaan er vaak vanuit dat ouder worden een negatief effect heeft op de seksuele beleving. Dat oudere mensen niet aantrekkelijk zijn, laat staan sexy, en dat ze hun seksuele interesse verliezen. Ook denken we dat aantrekkelijkheid onlosmakelijk verbonden is aan jeugdigheid. Het idee dat oudere mensen aan seks doen, wordt vaak als ongepast gezien en is het onderwerp van spot en grappen."

Claes: "Ook in wetenschappelijk onderzoek wordt de seksualiteit van ouderen vaak genegeerd. Als er al aandacht voor is, is dat vaak vanuit een medisch perspectief, beperkt tot een lichamelijk probleem, terwijl het eigenlijk om veel meer draait."

Vanhee: "Hoe ouderen zelf seksualiteit en intimiteit beleven, blijft grotendeels onbekend terrein. Hoe beleven zij hun eigen ouder wordende leven, en de ontwikkeling van hun sensualiteit? Met het kunstproject Long Live Lust willen we dat te weten komen. We willen op basis van hun eigen

ervaringen het taboe doorbreken en hopelijk een ander verhaal vertellen."

Wat zal het resultaat zijn?

Vanhee: "Co-creatief werken aan projecten rond delicate thema's en met mensen die vaak onvoldoende gehoord en gezien worden, het zit in mijn DNA. Voor dit project werk ik samen met een groep ouderen toe naar een kunstinstallatie. Daarin tonen we sensuele beelden van hun lichamen, met daarover een literaire stem. Hun dromen en wensen over seksualiteit worden rechtstreeks verwerkt in het kunstwerk."

Claes: "Dat kunstwerk zal vanaf 2026 minstens 5 jaar te zien zijn binnen de permanente tentoonstelling van Vesalius Museum, een nieuw museum in Leuven dat draait rond de interactie tussen wetenschap, zorg en samenleving. De installatie komt terecht in de zaal die stereotypes over 'oud zijn' in vraag wil stellen."

Hoe vonden jullie ouderen die wilden deelnemen?

Claes: "Omdat Amour et Sagesse (een vrijwilligersorganisatie verbonden aan A Travers les Arts, een sociaal-culturele en intergenerationele vzw, red.) sterke banden heeft met de lokale dienstencentra in de buurt én zij bovendien ervaring hebben met het organiseren van kunstateliers, inclusief het vervoer er naartoe, zetten we een

samenwerking met hen op. Zo konden we verschillende ouderen bereiken."

Hoe gaan de ateliers precies in z'n werk?

Vanhee: "De deelnemers kwamen maandelijks naar de ateliers. Ze kozen zelf of ze deelnamen aan het tekstatelier of het beeldatelier, of beiden. Via verschillende methodieken werden de deelnemers uitgenodigd om hun visie en ervaringen rond seksualiteit en intimiteit te delen. Ze zijn dus echt mede-makers. De jongste deelnemer is 73 jaar en de oudste 97 jaar."

Claes: "De ateliers zijn nu afgelopen. In de Pianofabriek, een bruisend gemeenschapscentrum en kunstenaarswerkplaats in Sint-Gillis, vinden op dit moment de opnames plaats met een professionele filmploeg."

Stond iedereen ervoor open om ervaringen en gevoelens te delen?

Claes: "Sarah ontwikkelde duidelijke, fictieve, speelse kaders waarin mensen zich vrij voelden te spreken en te bewegen. De deelnemers besloten zelf wat ze willen delen of niet en hoe ze al dan niet in beeld gebracht willen worden."

Vanhee: "De deelnemende ouderen zijn de experts en zij hebben de touwtjes in handen. Ook bepalen ze mee welke muziek er bijvoorbeeld te

horen zal zijn, welk kostuum ze dragen, hoe het licht geplaatst wordt en welke kadrering we gebruiken."

Claes: "Dat het kunstwerk zal worden getoond in een permanente tentoonstelling, is voor hen een extra motivatie om zich te engageren. Ze dragen actief bij aan een complexere beeldvorming rondom ouderen en seksualiteit."

Uiteindelijk willen jullie het taboe doorbreken. Bij ouderen zelf, maar ook bij anderen?

Vanhee: "Ja, heel concreet willen we ook het gesprek openen met professionals in de ouderenzorg. Daarom plannen we ook een publiek evenement en lezingen waar de deelnemers samen met experts het woord nemen."

Claes: "En uiteraard willen we ook het brede publiek bereiken en streven naar maatschappelijke impact. We willen hierbij aansluitend een educatief pakket ontwikkelen dat jongeren bewust moet maken van vooroordelen over seksualiteit en stereotypen over ouderen. We hopen bovendien intergenerationele activiteiten te koppelen aan de opening van het museum."

Reacties van deelnemers



"We willen met Long Live Lust laten zien dat we bestaan en dat we liefhebben."



"Ik vind het fijn om op deze manier met mijn lichaam te werken. Zo zacht en teder."



"Long Live Lust heeft me geholpen woorden te vinden, te durven spreken."



"Ze denken dat we onze lichamen niet meer kunnen bewegen."



"Vroeger praatten we daar nooit over. Het is een gelegenheid om mezelf te leren uitdrukken rond dat thema."

'Un'boxed - kunst laat ouderen toe zichzelf te herontdekken

Het project 'Un'boxed van het Gentse woonzorgcentrum De Liberteyt gebruikt de doos als metafoor om expressie te stimuleren. Een doos kan beschermen, verbergen en bewaren, maar kan ook geopend, vervormd of omgekeerd worden. Het project nodigt bewoners uit om na te denken over hun eigen 'doos', hun eigen grenzen en verwachtingen en hoe ze die kunnen openbreken om zichzelf op een nieuwe manier te laten zien. Directeur **Lies Devogelaere** neemt ons mee in 'Un'boxed.



Foto: Ruben Op de Beeck

Welke rol spelen kunst en cultuur in het dagelijks leven van de bewoners, medewerkers en vrijwilligers van De Liberteyt?

Devogelaere: "We geloven dat kunst, cultuur en creativiteit fundamenteel zijn voor het welzijn van bewoners, maar ook voor de mensen die hier werken en de vrijwilligers. In De Liberteyt zien we ouder worden niet als een fase van stilstand of achteruitgang, maar als een voortdurend proces van groei, ontwikkeling en expressie. Kunst en cultuur kunnen daar een belangrijke rol in spelen, in al hun vormen: beeldende kunst, muziek, dans, poëzie en theater. 'Un'boxed is dus geen tijdelijke insteek of losstaand experiment, maar een vaste waarde binnen onze werking. Het project gaat niet over kunst om kunst, maar over gezien worden, gehoord worden, erkenning krijgen voor wie je bent en op elke leeftijd."

Het thema van dit project is 'levensverhalen en verborgen schatten'. Hoe kwamen jullie bij het idee van een doos?

Devogelaere: "De doos lijkt op het eerste gezicht een eenvoudig, alledaags object. Maar in werkelijkheid heeft ze een diepe, gelaagde symboliek: ze bewaart, beschermt, verbergt, maar ze kan ook openen, verrassen en transformeren."

"In onze maatschappij worden ouderen vaak 'in een doos gestopt' - je zou het woonzorgcentrum vanuit deze invalshoek als doos kunnen beschouwen. Woonzorgcentra worden vaak gezien als de 'laatste halte', een plek waar

men wacht tot het einde. Maar wat als we die metafoor openbreken?"

"De doos is dus niet zomaar een object, maar een drager van identiteit. Sommige dozen blijven gesloten, sommige worden lichtjes geopend zodat je erin kan gluren, anderen worden opengebroken of helemaal omgevormd. Sommigen worden beschilderd, beplakt of opgebouwd uit verschillende lagen. Elke doos vertelt een verhaal. Elke doos is uniek, net zoals elke bewoner, medewerker en vrijwilliger. Concreet gaat het om verschillende projecten, die we samen met 12 kunstenaars organiseren. Deze vinden niet alleen plaats in het woonzorgcentrum zelf, maar ook in de straten van Gent en zelfs in scholen."

Hoe hebben jullie ervoor gezorgd dat zij niet gewoon 'deelnemen', maar het project effectief meedragen?

Devogelaere: "Van bij de start hebben we een aantal bewoners actief betrokken bij het denkproces. Ze maken deel uit van de werkgroep die het project mee bedacht, denken mee over de invulling, en werken mee aan de activiteiten. Hierdoor is het geen project dat 'voor hen' bedacht werd, maar een dat samen met hen groeit."

Hoe zorgden jullie ervoor dat ook bewoners met dementie actief deelnamen?

Devogelaere: "Mensen met dementie werden vanaf het begin betrokken in het project. Er leeft, jammer genoeg, nog steeds een hardnekkig stereotype idee dat mensen met dementie niets meer kunnen, niet meer kunnen

Reacties van deelnemers



"Voor 'Un'boxed ging ik naar een school voor zorgkundigen. We gingen er in gesprek met de studenten. Dat was heel leuk om te doen!"



"Ik vond het belangrijk om mee te doen en voor de foto te poseren in mijn combinaison. Zo wil ik stereotype ideeën uitdagen."

meedenken of bijdragen. Maar beperkingen kunnen ook een kracht zijn en zeggen niets over de mogelijkheden van een mens. Daarom werkten we ook met zintuiglijke en speelse elementen, die toegankelijk zijn, uitdagen en nieuwsgierigheid opwekken."

Wat is de invloed van 'Un'boxed op het dagelijkse leven in het woonzorgcentrum?

Devogelaere: "Dit project doorbreekt de routine en brengt een nieuw ritme, nieuwe gesprekken en nieuwe ontmoetingen. Het zet bewoners aan om verhalen en ervaringen te delen, die anders misschien niet aan de oppervlakte zouden komen. Maar ook medewerkers kijken anders naar bewoners - niet enkel als zorgvragers, maar als mensen met een rijk leven, met verlangens en dromen."

Hoe worden partners uit de buurt bij het project betrokken?

Devogelaere: "Een woonzorgcentrum is geen eiland. De Liberteyt maakt actief deel uit van een buurt. Die interactie brengt telkens nieuwe energie, ideeën en inzichten binnen. Zo werken we bijvoorbeeld actief samen met het Cultuurplatform Wondelgem, Landelijke Gilden, lokale verenigingen en scholen. Een samenwerking met kunstenaars zorgt trouwens voor een extra dimensie bij projecten: zij stellen vragen die we onszelf misschien niet meteen zouden stellen. Zij zien de dingen vaak anders en durven vaste gewoontes en routines in vraag te stellen."

Op welke manier bindt dit project de strijd aan met het clichébeeld van ouderen?

Devogelaere: "Met 'Un'boxed en andere kunstprojecten van De Liberteyt tonen we dat ouderen dromen, verlangen, participeren en een stem hebben. Ouderen zijn niet enkel toeschouwers, maar ook makers en initiatiefnemers van wat er in ons woonzorgcentrum gebeurt. Inclusie betekent dat iedereen, ongeacht leeftijd, mobiliteit of cognitieve capaciteiten, de kans krijgt om zich te uiten en een actieve rol te spelen."



Foto: WZC De Liberteyt

Wetenschappelijk onderzoek toont de impact van kunst op het welzijn aan

Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat kunst een diepgaande impact heeft op mentaal, fysiek en sociaal welzijn. Creatieve expressie stimuleert de hersenen, bevordert cognitieve flexibiliteit en kan cognitieve achteruitgang vertragen.

Kunst creëert een gevoel van verbondenheid en brengt nieuwe gesprekken en ontmoetingen tot stand. Groepsgerichte kunstactiviteiten versterken sociale cohesie en zorgen voor generatie-overschrijdende interacties. Kunstprojecten in woonzorgcentra geven bewoners opnieuw een stem en versterken hun autonomie.

Kreeg jij al te maken met leeftijdsdiscriminatie?

Heb je ooit het gevoel gehad dat je niet meer helemaal meetelt? Of dat je wordt beoordeeld op je leeftijd, in plaats van op wie je bent en wat je kunt? Helaas zijn zulke ervaringen voor veel mensen herkenbaar. Leeftijdsdiscriminatie is een vorm van ongelijkheid die op allerlei vlakken kan opduiken: van werk en huisvesting tot toegang tot zorg en digitale diensten.

Unia wil dit probleem beter begrijpen, in kaart brengen en tot oplossingen komen. De organisatie wil weten hoe vaak het gebeurt, in welke situaties en wat eraan kan worden gedaan. Daarom komt er een groot onderzoek. En jij kan daarbij helpen.



Doe mee!

Wil je je ervaringen of een verhaal rond leeftijdsdiscriminatie delen? Neem dan contact op met de onderzoekers via equalitydata@unia.be.

De onderzoeksresultaten worden in het najaar van 2025 bekend gemaakt.

actueel

je vaste afspraak met informatie voor en door ouderen

Al meer dan twintig jaar houden we onze lezers viermaal per jaar op de hoogte van de initiatieven van de Vlaamse Ouderenraad, relevant beleidsnieuws, de Ouderenweek en andere campagnes rond ouderen, inspirerende projecten voor en door ouderen, onderzoek en meer.

Neem vandaag nog een abonnement

Laat je gegevens achter op www.vlaamse-ouderenraad.be/informatieblad of bel naar 0471 57 12 68.

Per jaar betaal je slechts 9 euro.

Wie contacteer je met welke vraag?

Heb je als ouderenraad vragen over het groepsabonnement? Wil je bijvoorbeeld een nieuw abonnement toevoegen of wijzigingen aanbrengen aan het huidige groepsabonnement? Neem dan contact op met Karien Delie via karien.delie@vlaamse-ouderenraad.be.

Wil je graag een individueel abonnement of een abonnement voor je gemeentebestuur of bibliotheek afsluiten? Contacteer dan Anneleen Pacquets via anneleen.pacquets@vlaamse-ouderenraad.be.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
Marijke Dheedene

REDACTIE
Veerle Quirynen, Lien Monteny

EINDREDACTIE
Veerle Quirynen

INHOUDELIJKE MEDEWERKING
Nadia Denayer, Sara Haegeman, Mitta Meurisse,
Lien Monteny, Veerle Quirynen, Marc Soubry

LAY-OUT
Eveline Soors

DRUK
Drukkerij Buroform



**vlaamse
ouderenRaad**



Vlaanderen
verbeelding werkt

Vlaamse Ouderenraad vzw
Prinsenstraat 8-10
1000 Brussel

www.vlaamse-ouderenraad.be